

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Overzicht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
 VERLICHTINGDIENST . . . . . TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Nederl.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het gebrachte aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. At onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door onze fabrieksprizen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker in goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), maar ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeran. Door Uwe benoogide sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE RIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

HOUD: Lezingen over O. & W. Indië. — Belangstelling der Vereenigde Staten. — Een Universiteit in Ned.-Indië. — De Propaganda-Commissie. — Uitnodiging tot een bezoek aan Boecatan. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Ingezonden Stukken. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Meded. — Mutaties van 11 tot 18 Oct. 1922.

handen, omdat ze er noodig zijn. Nu heerscht er de malaise als hier en overal, maar deze is ginds, uiteraard, niet zoo breed en diep vertakt en zal voorbijgaan. Dan zal er weer vraag komen naar Nederlandsche, goed onderlegde helpers, maar naar zulke, die iets meer meebrengen dan een lijfelijke uitrusting alleen.

De kennis van de Indiën is gering, de belangstelling voor Indië evenzoo. Verandering, verbetering kan misschien komen van de invoering op de scholen van een verplicht leervak; het denkbeeld is niet nieuw. Intusschen, de gelegenheid om beide aan te kweken bestaat, men heeft haar slechts te benutten. Die Lezingen en Leergangen vormen in zekeren zin een Indische Volksuniversiteit en de Vereeniging „Oost en West“ — lidmaatschap f 5.— 's jaars — welke de verspreiding van kennis ten doel heeft, is bij het „Comité voor Indische Lezingen en Leergangen“ aangesloten.

Belangstelling der Vereenigde Staten.

„The Dutch East Indies“. Holland's Colonial Empire". By William C. Redfield (Formerly Secretary of Commerce of the United States; President, Netherlands Chamber of Commerce). New-York, Guaranty Company, 1922. Illustrated.

„Again the Indies call as they did of old, but now they speak not to the excited fancy of adventurous explorers but to the enlightened judgment of investors“.

Aldus begint het hier nader te bespreken werk van de hand van den alleszins bekwaamen Amerikaanschen Econoom, William C. Redfield. Het is één warm pleidooi tot het Amerikaansche volk om zich financieel in ons Indië te gaan interesseeren

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER te Solo (Java).

H.H. Leden van „Oost en West“ indien U een Auto noodig heeft, waar ook heen, bel op HAAG 1010 het AUTO-HUIS

luxue wagens tegen voor U speciaal tarief

Aanbevelend, v.h. J. D. Jonkers Both, J. VOGELZANG, Directeur-Eigenaar, v.h. Directeur H.A.T.A.X.

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heerengracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN
Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

LEERAARS
UIT
ENGLAND
DIE OOK
HOLLANDSCH
SPREKEN

SCHOOL OF ENGLISH
VECHTSTR. 118

UITSLUITEND
PRIVAAT
ONDERRICHT
IN HET
ENGLISCH

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)
Het aangewezen adres voor Uw
HUWELIJKS-UITZET OF
UITRUSTING VOOR INDIË
LINGERIES - BEDLINNENS - TAFELGOEDEREN
HUISHOUD- EN STUKGOEDEREN
Enorme sortering, prima qualiteiten. Zicht-
zendingen, ook naar de Tropen, op iedere aan-
vraag, franco.
SPECIALITEIT: HOTEL-, BED- EN TAFELINNENS
Monsters op aanvraag

BESCHIKBAAR.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen van hygiëne en comfort
voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

en deze aanbeveling van Insulinde tegenover het
geldbeleggend Amerikaansche publiek verdient
voorzeker alle belangstelling, te meer waar zij van
een dergelijke deskundige hand afkomstig is.

Reeds het voorwoord verklaart ons de geheele
tendenz van het werk. De rijkdommen van Indië's
bodem zijn niet meer visie, doch zijn als het ware
gewogen en vastgelegd in economische tabellen.
Waar men den blik ook heenwendt, hetzij mine-
ralen, plantenwereld of menselijke voortbreng-
ingskracht, overal zijn dezelfde buitengewone
feiten te constateeren. Door voorzichtig bestuur en
financieel beleid, door alle transportmogelijkheden
en -middelen, door uitstekend geoutilleerde havens,
groeit het mechanisme van den handel in steeds
sterkere mate.

Maar het voornaamste, om ten deze rekening
mede te houden, zijn de nog onbewerkte gebieden,
waardoor er in Indië economische mogelijkheden
bestaan, zooals bijna geen land ter wereld ze kan
aanbieden. Sumatra, Borneo, Celebes en de andere
eilanden bieden minstens even schitterende resul-
taten, als op Java verkregen zijn, in uitzicht, doch
zij wachten vooral nog de magische aanraking van
het kapitaal. Want al is er reeds zeer veel gedaan
om ze te exploiteeren, dat vele is nog weinig en
verzinkt zoo goed als in het niet bij wat zij ter vol-
ledige ontplooiing behoeven. En wat heden reeds
bereikt is, is nog slechts een voorproefje van wat
bereikt kan worden. Daarvan overtuigd, geeft
schr. zijn landgenooten een vergelijking met eigen
vaderland: „The economic values won in the win-
ning of our own West can be duplicated, if not
exceeded, in these lands of the East“.

„This book speaks the Truth!“ staat trotsch in
het voorwoord, waar vooral „truth“ de basis moet
wezen van ieder financieel advies. En het is een
voldoening voor ons Hollanders te lezen, met welk
een hooge waarde de schrijver spreekt over ons
„Koloniaal Keizerrijk“, hoe hij ons bestuur bewon-
dert en de wijze en voorzichtige leiding erkent van
het kleine volk uit de lage landen bij de zee, die dit
eilandenrijk door stagen arbeid en taai energie ge-
bracht hebben tot een: „important place in the
commercial life of the world“.

Beknopt bespreekt de schrijver de rijk gevarieer-
de en interessante geschiedenis van onzen Archi-
pel en de inrichting van ons bestuur. Vol gezonde
waardering behandelt hij ons koloniaal systeem,
t welk den toets van iedere critiek glansrijk door-
staan kan. Want: „With a.l their desire to de-
velop the resources of the Colony to the fullest, the
Dutch have not lost sight of their obligations to
the native Malays“ en dat is wel de hoogste lof,
welke aan een koloniseerende mogendheid toe te
zwaaien is. Moge ook in den verderen ontwikke-
lingsgang, dank zij het dan veel gesmaide, doch on-
misbare kapitaal, steeds het waarachtig belang der
Inlandsche bevolking het hoogste gesteld worden.
Want indien deze primaire stelling uit het oog ver-
loren wordt, zou iedere andere politiek de kiem
van haar fatalen ondergang in zich voeren.

Uitvoerig gaat schr. dan na, hoe de handels-
positie van Ned.-Indië steeds gunstiger geworden is,
hoe zij zelfs in 1920 kon wijzen op een actieve han-
delsbalans van \$ 366.000.000, d.w.z. na de V. S. het
gunstigst. Vanaf het uitbreken van den wereld-
oorlog hebben zich de handelsrelaties tusschen In-
dië en de Ver. Staten ontzaglijk ontwikkeld. In cij-
fers uitgedrukt geeft het ons het volgende beeld:

Jaar.	Import in V. S. uit N. O. L.	Export V. S. naar N. O. L.	Totaal Handel.	Actief voor N. O. L.
1913 ...	6.221.954	3.151.693	9.373.647	3.070.261
1916 ...	27.716.589	7.401.026	35.117.615	20.315.563
1919 ...	71.036.606	44.845.561	115.882.167	26.191.045
1921 ...	141.663.676	61.180.547	202.844.223	80.483.129

(In deze tabel drukken de cijfers \$ uit, terwijl als
jaren de belastingsjaren genomen zijn, alzoo ein-
digende per 30 Juni).

Uitvoerig en aan de hand van talloze cijfers
behandelt schr. alle takken van ons rijk bloeiende
Indische economische leven: Cultures, Landbouw

en Irrigatie, Bosch- en Minerale rijkdom, Publiek
werken, Communicatie en Transport, Havens en
Scheepvaart. Overal wijst hij er op, wat desondanks
nog overblijft te doen, op de grootsche mogelij-
heden, welke alleen in grove lijnen uit te stippelen
zijn. En vragende, wat dit alles te denken geeft,
komt deze business-man par-droit-de-naissance tot
deze conclusie: „The remarkable growth indicated
by these figures is not only an index of the resour-
ces of the Colony, but is also a tribut to the Dutch
Colonial Policy. The excellent position which the
credit of Holland holds, is in large part a direct re-
sult of the possession of such a wealthy colony“.

Reeds toonden de V. S. dit te begrijpen, vele
wijzen zijn daarvoor voorhanden, niet in het min-
de in de graagte, waarmede de j.l. \$ 80.000.000 leening
ten behoeve van het Ned.-Indische Gouvernement
door het Amerikaansche publiek volteekend en
overteekend werd.

De schrijver houdt Amerika „A duty to Recip-
itate“ voor. Hij herinnert er aan, dat Holland
bankiers het eerst Amerika geld leenden, ten tijde
dat de Vereenigde Staten nog strenden voor hun
afhankelijkheid. Toen toonde Holland reeds
langstelling voor de welvaart van Amerika. Zeker
voornamelijk uit een oogpunt van welbegrepen
eigenbelang — waar het een open oog had voor
de groote mogelijkheden der jonge Republiek —
maar óók uit sympathie voor de zaak der Ver.
ten, heeft Holland in die eerste moeilijke jaren
bijgestaan.

Afgezien nog van alle ideëele overwegingen
het voor de V. S. van het allergrootste belang,
financieel sterk in Indië te gaan interesseeren.

En den wensch uitende, dat dit doorvrochte be-
toog een verstrekkenden invloed moge uitoefenen
op de ons toch reeds gunstig gezinde publieke
opinie in de Vereenigde Staten, sluiten ook wij
schrijvers slotpassage, waarin resumeerende de
geheele werk samengevat is:

„As the United States develop more and more
„industrially, it will be increasingly necessary to
„seek new and outside sources of raw materials.
„This implies the investment of capital abroad in
„order to secure, or at least to pay for, these ma-
„terials. A beginning has already been made by
„the U. S. in acquiring large foreign holding.
„movement is bound to continue, and no field offers
„a more favorable opportunity in many ways
„than HOLLAND'S COLONIAL EMPIRE.“

KEES R. VAN HOEK.

Rotterdam, October 1922.

Een Universiteit in Ned.-Indië.

Ter gelegenheid van het vierde Lustrum der In-
dologen Vereeniging is, als extra nummer van
haar Orgaan, een brochure uitgegeven, gewijd aan
het Hooger Onderwijs in Indië. Deze kwestie, on-
langs zoo grondig behandeld door een Commissie,
ingesteld op initiatief van het Bat. Gen. van Kun-
sten en Wetenschappen, wier verslag is uitgebracht
als extra bijvoegsel der Notulen van dat Genoot-
schap (deel 59), heeft — zegt het Voorbericht —
in Nederland, behalve eenige uitzonderingen, nog
van weinigen de aandacht tot zich getrokken.

Behalve een interview met Mr. Creutzberg, den
Directeur van Onderwijs en Eeredienst, eindigend
met de woorden:

„Dat op 't oogenblik de bovenbouw der In-
dische samenleving niet meëgroeit met den
onderbouw, blijkt maar al te vaak uit de ge-
makelijkheid, waarmee half ontwikkelde In-
dië een vooraanstaande rol vervullen en een
hoogen toon voeren.“

Haagsche Steenkolen-Maatschij
voorheen J. KEMPS

Hofleverancier

Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

Tandarts CASSUTTO
PRINS MAURITSPLEIN 3
(vroeger Frederik Hendriklaan)

Spreekuur van 9-11 en 1-3. In
Tarieven A en B volgens financieele draagkracht.

Telef. SCHEV. 61

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

stelde slimme politici niet zouden inzien, geleerd door de ondervinding in Britsch-Indië, hoeveel gevaren van anderen aard zij zich in de half-ontwikkelde bevolking hunner universiteit op den hals zouden halen, is minder aannemelijk. Het schrikbeeld van de tweederangs-universiteit moge de als volwaardig opgezette universiteit behoeden voor een afzakken naar lager peil; als opzettelijk bedoelde misleiding lijkt het ons een hersenschim.

Hoofdzaak is en blijft, dat wie geroepen zijn de maatregelen te beramen, die zullen leiden tot een universiteit in Indië, er zich helder rekenschap van geven, dat uitsluitend het belang en de behoefte van Indië zelf hun richtsnoer mogen zijn."

Dr. J. Boeke:

"Een Indische Universiteit! Weik een grootsche gedachte; kan men zich een edeler doel voorstellen voor een volk van Westersche beschaving als het onze, dan om aan de landen, die het sinds eeuwen heeft gekoloniseerd, een universiteit te schenken, een centrum, waar de aloude kultuur van het Indische volk zich kan concentreren, zich kan ontwikkelen, ontplooiën en verdiepen, en waar in eerlijke samenwerking met onze Westersche beschaving en techniek de beste zonen van dat volk zich kunnen wijden aan dat groote doel, de opheffing en beschaving en ontwikkeling van den Indiër. Eerst hierdoor zal het schoone denkbeeld van de associatie van Oost en West een tastbaren vorm verkrijgen, een vorm, die voor verdere ontplooiing vatbaar is.

"Wil zij vrucht dragend zijn, dan moet zij gebaseerd zijn op een goed ingericht middelbaar onderwijs. De reorganisatie van dit voorbereidend onderwijs is in beginsel reeds tot stand gekomen door het rapport van de in 1915 daartoe ingestelde commissie, doch wat de practijk betreft, zal men nog wel eenige jaren moeten wachten, voor men over de resultaten van dit onderwijs in zijn verschillende vormen, zoowel wat betreft het onderwijs op zichzelf, als in aansluiting aan het H. Q. op onze Nederlandsche Universiteiten, kan oordeelen. Ook wat dit betreft, hoede men zich dus voor overijling bij de organisatie van het Hooger Onderwijs in onze kolonie.

"Doch aan de andere zijde ligt in te lang talmen en dralen nog een grooter gevaar. En daarom is het denkbeeld met zooveel instemming te begroeten om niet direct met de organisatie van een volledige Universiteit te beginnen, doch eerst die faculteit in het leven te roepen waaraan het meeste behoefte bestaat, de medische faculteit."

Dr. Kohnstamm formuleert zijn meening in een viertal stellingen:

- 1°. Een Universiteit in Indië behoort een Universiteit te zijn.
- 2°. Een Universiteit in Indië behoort één Universiteit te zijn.
- 3°. Een Universiteit in Indië behoort een Indische Universiteit te zijn.

CELLOPHONE

SPREKEMACHINES zijn de eenige, die eene werkelijk artistieke wedergave hebben. In Tafel- en Kasttoestellen, ook electrisch.

Gehoorzaal van 9-5 uur.

Hugo de Grootstr. 29, Den Haag, Tel. M. 5222

Verzendingen naar O.- en W.-Indië

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELLEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELLEN.

bevat het geschrift de meeningen omtrent een Indische Universiteit van de Heeren Prof. Mr. C. van Vollenhoven, Prof. Dr. N. J. Krom, Dr. J. Boeke, Dr. Ph. Kohnstamm, Prof. Dr. G. A. J. Hazen, Dr. J. H. Abendanon en Pr. F. van Lith, aan wier aandrang wij hier achtereenvolgens eenige sprekende woorden ontleenen. De bijdrage van Prof. van Vollenhoven draagt tot titel:

"Het Dilemma der Indische Universiteit"

en vangt aan:

"Zooals de autonomiegedachte voor Indië geen leven krijgen kan, als men enkel een staatsrechtelijken handgreep wil zien in het verliezen van autonomie, zoo krijgt de universiteitsgedachte voor Indië nimmer leven, wanneer de opzet zich beperkt tot het voorzien in een onderwijsbehoefte.

"De Leidsche universiteit voor het Holland en Westfriesland van 1575, de Manilasche universiteit voor de Philippijnen van 1908, de Vrije Universiteit van 1880, straks de katholieke universiteit in Nederland, zij werden of worden gedragen door een verwachting, die zij niet kan beantwoorden. Rijst ook voor de Indische universiteit niet een verwachting, het zal die zijn van het geestelijk centrum, voor een ontwakend volk onmisbaar.

"Ziehier dan ook het dilemma der komende universiteit: Zal men haar opzet enkel laten beheerschen door motieven van oogenblikkelijke, practischen aard, of zal ook dat andere, de nationale toekomstverwachting, haar woord meespreken?"

Na in vergelijking met de bestaande Hoogeschoolen der Philippijnen en van Engelsch-Indië, de belangrijkste punten: Leerstof, voertaal, methode en studenten-organisatie en zetel besproken te hebben, eindigt deze geleerde zijn betoog met:

"De universiteit, belofte voor de toekomst, of de universiteit, praktische voorziening voor het heden, zoo stelt het dilemma zich zelf. Op tal van punten, gelukkig, loopen naar beide zijden de urgente maatregelen parallel. Maar op verscheidene andere punten zal moeten worden gekozen. Het zou van nut kunnen zijn, als het dilemma tijdig in breeden kring voorgaans werd besproken, opdat niet door incidenteele beslissing onherstelbaar vooruitgelopen worde op den einduitslag.

Prof. Krom schrijft o.m.:

"Een ding is zeker in hooge mate ongewenscht, de schepping van een instelling, die slechts in naam universiteit is, maar feitelijk minderwaardig onderwijs geeft. Men heeft wel de vrees gekoesterd, dat zekere Nederlandsche machthebbers het die richting uit wilden leiden, uit de perfide overweging, dat er iets gedaan moest worden om Indië zoet te houden, en dat men wel met succes kon pogen het den schijn voor het wezen te geven. Dat zulk een poging werkelijk succes zou kunnen hebben, willen wij wel aannemen: hoe lager het peil des te hooger het aantal studenten, des te meer nabij het tijdstip dat de groote menigte zich zou kunnen verheugen in het bezit eener "grooten" universiteit. Maar dat die veronder-

Vleeschhouwerij

Spekslagerij

A. PICO & ZOON

Elektrische Worst- en Fijne Vleeschwarenfabriek

Elektrische Worst- en Fijne Vleeschwarenfabriek

Eerste Openering van onze naar de eischen des

ingerichte Vleeschhouwerij 1e v. d. Boschstr. 213

Charlotte de Bourbonstraat.

SPECIALE AFDELING

HUWELIJS UITZETTEN

INDIESE UIT- RUSTINGEN

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT

GERZON

DEN HAAG

Tandarts Dr. A. KERVEL

Frederik Hendriklaan 43

Spreekuur 9-3.

Bij contante betaling verlaagd tarief.

TELEF. SCHEV. 122

JAPONNEN
AVONDTOILETTEN

PEIGNOIRS
COSTUUMROKKEN

DAMES MODE-MAGAZIJNEN

HET BLOUSENHUIS

PH. BIJMAN

DEN HAAG

HOOGSTRAAT 19-21

TEL. H. 7293

AMSTERDAM

UTRECHTSCHESTR. 92-94

TEL. N. 8966

Speciaal adres voor Indië

GROOTE KEUZE ZWARTE KLEEDING

IN ALLE AFDEELINGEN OOK-EXTRA GROOTE MATEN

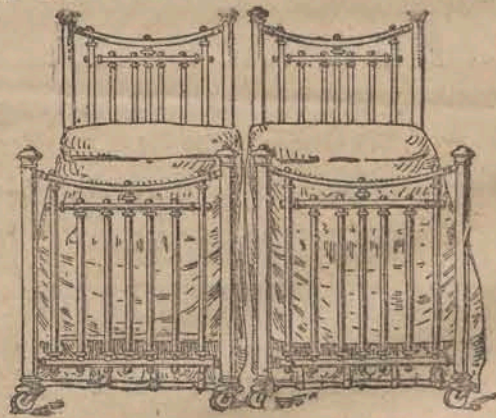
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂-12¹/₂ en van 2-6 uur.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

*Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.*

**Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 0/0 gewaarborgd.**

124

ROVER

LEVERANCIER
OOST EN WEST

OSMOND

RIJWIELEN bij

J. H. C. MERCKEL

PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127

BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461

DEN HAAG

VERZENDT NAAR

ALL STEEL

OOST EN WEST

BATAVIER

Motorhandel „MERCURIUS”.
KUYPER & Co.

FREDERIK HENDRIKLAAN 273, DEN HAAG

Telefoon Schev. 129.

INDIAN, ACE en O. K. Motorrijwielen.

ANFA Zijspanwagens.

LUXE VERHUURINRICHTING.

van Slingelandtstraat 16. Tel. Sch. 1198.

STALLING EN REPARATIE-INRICHTING.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

4°. Een Universiteit in Indië behoort een nationaal *Kultuurcentrum* te zijn.

En zegt ten slotte:

„Het is een eisch van recht en billijkheid niet alleen, maar ook van goed beleid, dat aan Indië dit noodzakelijke orgaan ter ontwikkeling van het publieke leven, van een eigen nationaal bestaan, niet worde onthouden. Een ieder, die het groote ideaal voor oogen ziel van een vrij zelfbesturend Indië, maar die tevens de ernstige moeilijkheden, of liever de gevaren niet onderschat op den weg erheen, een ieder die mee wil werken om zonder catastrophes, in geleidelijke ontwikkeling, dat ideaal te verwezenlijken, moet eischen dat niet langer worde gedraald. Want de weg is lang en de tijd dringt. Een gansche intellectueele klasse, hogere en lagere leiders, moet worden gevormd. Het is van alles overheerschend belang, dat die klasse niet bestaat uit een intellectueel proletariaat, verbitterd door persoonlijke ontberingen en strijd, maar hovenal vervuld met wantrouwen en haat wegens onderdrukking van gerechtvaardigde nationale aspiraties. Daarom kunnen alleen uit een eigen nationale Universiteit, die zich vrijelijk ontplooit, maar als echt wetenschappelijke instelling de oogen opent voor de diepte van het probleem, op den duur de leiders voortkomen, berekend voor de zóó ontzaglijke taak van volksopvoeding die hen wacht.

„Revolutie en afbreken is gemakkelijk. Rusland toont ons op vroeger ongekende schaal wat daarvan het gevolg is. Maar opbouwen, geleidelijk en vreedzaam opbouwen, een nieuwen staat en een nieuw volk, kan men alleen in bescheiden, gestagen, lang voorbereiden arbeid en met ver vooruitzienden blik.

„Moge die blik niet ontbreken bij hen die verantwoordelijk zijn voor de toekomst van Nederlandsch-Indië.”

Prof. Hazen begint met te zeggen:

„Is Indië, zijn de Indonesiërs — want voor hen, de inheemschen, zou een Universiteit in Indië dan toch in de eerste plaats bestemd zijn — voor zulk een instituut reeds „rijp”?

En beoogt dan o.m.:

„Gedurende de laatste kwarteeuw, sedert de Indonesiërs begonnen zijn aan door hen gekoesterde wenschen en verlangens spontaan uiting te geven, is van Europeesche zijde talloze malen, op welhaast elk door die vroeger zoo zwijgzame Oosterlingen geopperd plan of voorstel geantwoord met een: „Ge zijt er nog niet rijp voor”, in alle toonaarden hun toeroepend: vermanend, geringschattend of ook verontwaardigend. Toch konden die waarschuwingen lang niet altijd verhinderen, dat ten slotte aan een deel der wenschen werd voldaan. En wanneer dan de voorbarig geachte nieuwigheid er was en normaal bleek te functioneeren zonder dat één der gevreesde ongunstige gevolgen zich voordeed, dan verstomde als vanzelf de oppositie en werd het onrijpheidsargument als een „oude plunje” stilletjes in een hoekje opgeborgen.

Nu heeft inderdaad de „evolutie” in Indië,

eenmaal begonnen, een zóó verwonderlijk snellen voortgang gemaakt, dat het zelfs voor de sympathiek-belangstellende toeschouwers lang niet altijd gemakkelijk viel, zich op de telkens weer nieuwe horizonten te oriënteren; ook zij zagen zich wel eens genoopt hun oude plunje zóóal niet weg te werpen, dan toch met bekwar men spoed te verstellen.

Beter dan theoretische beschouwingen no pens de rijpheidskwestie schijnt het ons daarom, dadelijk contact te zoeken met de levende werkelijkheid.

Wat leert ons dan de huidige werkelijkheid met opzicht tot de Universiteitskwestie? Allereerst *dit*, dat thans gehéél het intellectueele Indië de instelling van de Indische Universiteit met den meesten aandrang begeert; de meest-bezonnenen onder de ontwikkelde Indonesiërs zijn op dit punt volkomen eenstemmig.

Moge Nederland zorgen, dat de gewenschte Indische Universiteit er spoedig kome!”

Ook mr. J. H. Abendanon schrijft:

„Gedurende een lange reeks van jaren beelde men zich in, dat de Indonesiër niets vermocht te doen voor den vooruitgang, en helaas voor hem bestond niet de mogelijkheid om het tegendeel te bewijzen, want de vereischte onderwijsinrichtingen ontbraken, en den weg naar Nederland was nog niet gebruikelijk.

Nu valt niet meer te twifelen aan het bestaan van een breede schare intellectueelen, die gereed staan voor het ontginningswerk. Bij den eersten aanleg reeds van de wegen, die naar kennis en wetenschap leiden, kwam, als uit den grond gelooverd, een nieuw geslacht, dat blijk geeft van een te voren ongedachte kracht van wil en van een maatschappelijke durf, die de schoonste beloften inhoudt voor de komende tijden. Het zich sterker maken voor de wachtende taak is de wensch te lezen op de van alle zijden opgeheven vaandels. Telkens komen nieuwe drommen naar kennis dorstenden naar voren, die zich willen gereed maken voor de talrijke ambten, die niet behoorlijk te vervullen zijn zonder degelijke studie.

Thans moet het eeuwenlang verzuim worden goedge maakt op zoo breed mogelijke schaal.

Er zal een juichkreet opgaan in alle kringen der Indische samenleving, met den luidsten weerklank bij de inheemsche bevolking.

Een nieuwe dageraad zal lichten over geheel Indië, en het opvoeren tot een blijde toekomst van samenwerking aan het algemeen heil.”

Op de vraag: „Eene universiteit in Indië, is zo gewenscht? antwoordde Pr. van Lith:

„Tien jaren geleden heb ik geantwoord: Neen, het is voor de vorming der Indische voormannen op allerlei gebied beter, dat zij in Nederland of zelfs in het algemeen in Europa of Amerika worden opgeleid. Dit geeft meer kennis en een betere beschaving. Nu denk ik anders en waarom?

„Het aanschijn der aarde is in dien tijd ver-

Stoom-, Wasch- en Strijkijrichting
C. PIERIK-VAN DER DRIFT

Schenkweg 300-302

Schiestraat 1

DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A. NEBELING te Brussel) worden systematisch **schriftelijke lessen** gegeven (ook naar Indië) ter bekwaaming in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding. Prijs 13 lessen f 12.-, per **geheele cursus slechts f 45.-** (vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUTE VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

141

DEN HAAG.

De advertentiën dusdanig in het weekblad opnemen, dat zij na afloop van den jaargang verwijderd kunnen worden en er een boekformaat overblijft, zoodat de jaargang gebonden kan worden.

Lezingen. Alle voordrachten enz. van het Hoofdbestuur in overleg en op aanwijzing van de Propaganda-commissie te laten uitgaan en te bekostigen. Daartoe moeten de afdelingen een grooter deel van de contributies aan het Hoofdbestuur beschikbaar stellen. De voordrachten vergezeld te laten gaan door kleine exposities van voorwerpen of foto's, die betrekking hebben op de voordracht.

Om de bedoelde tentoonstellingen eenzelfde Indische cachet te doen hebben, gebruik te maken van losse wanden, die gemakkelijk in elkaar te slaan zijn.

Filmavonden. Met gebruikmaking van de films van het Koloniaal Instituut op verschillende plaatsen, maar vooral in die, waarin geen afdelingen van „Oost en West” gevestigd zijn, filmavonden houden met toelichting van bekende sprekers.

Propaganda. Aanstelling van een gesalarieerden propagandist, die zich geheel aan de propaganda zal kunnen wijden, leden aanwerft door persoonlijk bezoek en zoo mogelijk populaire lezingen houdt en nieuwe afdelingen van „Oost en West” sticht. De propagandist zou moeten werken onder toezicht van de Propaganda-Commissie.

Populaire Literatuur. Het verspreiden van vertalingen van de literatuur onzer koloniën. Deze vertalingen moeten populair zijn in de uitgebreidste en beste beteekenis van het woord, ontdaan van ieder wetenschappelijk tintje. In den geest zooals Engeland heeft zijn Luzac & en Cie's publications, New Oriental translation-Found, Fisher Unwins publication enz. Duitschland zijn Roland Verlag, Delphin Verlag en Deutsche Orient Bucherei.

Tentoonstellingen.

1e. Het houden van een groote Oost- en West-Indische tentoonstelling en een daaruit voortvloeiende blijvende tentoonstelling.

2e. In verschillende steden permanente tentoonstellingen, in den geest van het Bureau van Handelsinlichtingen te Amsterdam, waarop een duidelijk beeld gegeven wordt van de in onze koloniën voorkomende producten, toegelicht door foto's, tabellen en statistieken, in den geest zooals Canada reclame maakte op de Brusselsche tentoonstelling in 1910.

Het spreekt van zelf, dat men bij de kennisneming van dit rapport rekening heeft te houden met den datum van indiening, dat alle punten in ernstige overweging zijn genomen, dat, sedert dien, met name het K. W. naar het algemeen oordeel aanmerkelijk is vooruitgegaan, dat enkele punten bereids tot uitvoering zijn gebracht en dat weer andere daarvoor niet in aanmerking konden komen, mede geleid op de sedert dien ingetredene groote malaise, waardoor, ook voor de Vereeniging, een zuinig financieel beheer dringend noodzakelijk werd.

UITNOODIGING TOT EEN BEZOEK AAN „BOEATAN”, DE TOONKAMERS VAN OOST- EN WEST-INDISCHE KUNSTNIJVERHEID EN HUIS-VLIJT.

IEDEREN MIDDAG TUSSEN 3 EN 6 UUR GELEGENHEID TOT HET GEBRUIKEN VAN THEE OF INDISCHE SIROOP MET INDISCH GEBAK. VAN AF 1 NOVEMBER A.S., TUSSEN 12 EN 2 UUR, NASSI GORENG OF BAMIE.

DE SMAAKVOL INGERICHTE ZAAL IS DES AVONDS TEGEN f 10.— TE HUUR VOOR KLEINE VERGADERINGEN, VOORDRACHTEN OF KAMERMUZIEK.

Haagsche Coöperatieve Keuken
Restaurants

Kepplerstraat 274. . . . . - Tel. M 2313
Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B 226
Middagschotel 12-2 uur . . . . . à f 0.70
Diner . . . . . 5-7 uur . . . . . à f 1.20
Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad.

anderd. Indië ligt niet meer tusschen de oceanen en de werelddeelen op de plaats, waar het eenmaal lag en zooals het eeuwen lang daar rustig lag. De Japansche oorlog heeft heel Oost-Azië veranderd en de wereldoorlog heeft de geheele globe vernieuwd.

„Dat ik nu anders denk ligt echter niet alleen daaraan. Zelf ben ik evenzeer veranderd. Ik heb intusschen meer gezien en meer ervaring opgedaan.”

Ten slotte zegt hij:

„Twee dingen zijn volgens mij vereischt voor het tot stand komen en voortbestaan der voor Indië hoogst nuttige en noodige Universiteit.

„Het eerste is zelfbeperking. Geen enkel land heeft recht op een universiteit, die het niet hebben of niet betalen kan.

„Het tweede is een man, die in het bezoldigingsvraagstuk, waar de wijsheid onmachtig is, den moed heeft den knoop door te hakken, door inheemsche krachten te scheiden van de geïmporteerde en de laatste eerlijk dan alleen gebruiken wil, waar de eerste heelemaal ontbreken.”

De Propaganda-Commissie.

De getrouwe lezers van het „K. W.” zullen het zich herinneren, dat de laatstelijk door de Vereeniging „Oost en West” in het leven geroepen Commissie geweest is: de Propaganda-Commissie.

Haar doel werd in het Reglement aldus omschreven: „Het doel der Commissie is propaganda te maken voor de Vereeniging „Oost en West” en haar siveven.”

Zij zal haar doel trachten te bereiken door:

1. De toetreding tot het lidmaatschap aan te moedigen zoo noodig en mogelijk — met de hulp van een onafhankelijk propagandist.

2. De Redactie-Commissie van het „Koloniaal Weekblad” te staan bij de uitgave en samenstelling van dat orgaan; het bevorderen van Lezingen en Filmvertooningen en het opwekking van de belangstelling in de Koloniën, daar waar afdelingen zijn, in samenwerking met de besturen der Afdelingen, waar zulke afdelingen nog niet bestaan, door tusschenkomst van het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen, waarbij het Hoofdbestuur van „Oost en West” is aangesloten;

3. Het houden of steunen van Koloniale Tentoonstellingen, medewerken aan jaarbeurzen, in samenwerking met de Indische Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvlijt, in overleg met het Hoofdbestuur.”

De Commissie vergaderde de eerste maal op 2 September 1920 ten huize van den heer Ed. Cuypers, Jan Luykenstraat te Amsterdam en kwam daarna nog vele malen bijeen, ten laatste op 10 November 1920 in eene gecombineerde vergadering met het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

De resultaten van het werk dezer Propaganda-Commissie wordt vervat in een „Ontwerp-propaganda” met een uitvoerige toelichting van de hand van haren Voorzitter, den heer Bronckgeest Sr. te Haarlem, het Dagelijksch Bestuur van „Oost en West”.

„Ontwerp-Propaganda.
Koloniaal Weekblad. Het geheel aantrekkelijker maken, het ook door personen, die niet in Indië geweest zijn, gelezen wordt.

Medewerking zoeken van specialiteiten op Indisch gebied op de volgende rubrieken:
1. Weekoverzicht.
2. Persoverzicht uit Nederlandsche en Ind. bladen.
3. Propaganda.
4. Vertalingen van producten uit de Ind. literatuur.
5. Inlichtingen betreffende handel, cultuur en industrie.
6. Wat ieder weten moet.
7. Wederzijdsche economische belangen.
8. Overzicht vreemde Koloniën.
9. Nuttige wenken.
10. Vragenbus.

Lunchroom - Thee-Concert
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG bij het Stadhuis

HOFLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaars

Filiaal: Hoofdkantoor: Filiaal: Filiaal: 100
's-Gravenhage Amsterdam Arnhem Gorinchem
Heemskerckstr. la Binnenk. nt 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intero. Tel. 389. Tel. 290. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
Voor Export speciale conditiën.

INDIË
Complete Uitrustingen naar Maat
Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.
Witte Pakken van af f 12.50
De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimprijvrij garandeeren
VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT
G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM
DELFTSCHEPOORTPLEIN 5
Vakkundige Bediening.

Wist U
dat wij drukken het Tijdschrift NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook
het bekende blad van Architect ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst
dat wij naast Handelsdrukkerij ook eerste klas Kunstdruk kunnen vervaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen
Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

P. VERSCHRAGEN
KLEERMAKER
1ste Klasse Coupe en Afwerking
Uitsluitend ENGELSCH STOFFEN
LEVERT TEVENS ALLE VOORKOMENDE UNIFORMEN
Thomsonlaan 209 - DEN HAAG - Tel. M. 343

W. A. N. O. U. S.
GRAVENSTR. 1. TEGENOVER DE
BONNETERIE

Ondergoederen
Sportcostuums
Regenjassen

voor
Dames & Heeren

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

PENSION 1/2 "TWED"
HOLLANDSCH-INDISCH RESTAURANT
Reinkenstraat 76-78 Tel. M. 215
INDISCH SPECIALITEIT
Direct.-Eigenaar: C. G. OLIE, Ex-Dir. Adelphi Hotel,
Singapore; Hotel Jansen, Semarang; Victoria-
Hotel, Soekaboemi.

Levering van
Rijsttafel, Lunch en Diner

Scherp concurrerende prijzen. Vluggende en prompte bediening.
Levering aan huis zonder prijsverhoging
VRAAGT PRIJSOPGAVE.

INSTITUUT PONT
HAAG, Laan van Meerdervoort 190
ROTTERDAM, Kruiskade 128 - LEIDEN, N. Rijn 28

HANDELSCHOOL:
STENOGRAFIE PONT, meest verbreid, kort,
MACHINESCHRIJVEN [duidelijk]
BOEKHOUDEN,
HANDELSREKENEN, ENZ.

TALENSCHOOL:
GRAMMATICA, LITTERATUUR, HANDELS CORR.
CONVERSATIE

PONT-DIPLOMA BAANT U DEN WEG

Bovenstaande opleiding ook **SCHRIFTELIJK**,
door **NEDERLAND** en **INDIË**.

Centr. Bur. INST. PONT, de Ruijterstr. 48, HAAG

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij
die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW
Reclamecampagne.

Grand Hotel Restaurant "ALLARD"
Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

*Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
en Warmwateraanleg.*

Huis van den 1sten Rang

Persoverzicht uit de Indische Bladen
en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.
Het regeringsjubileum der Koningin.

De *Loc.* van 16 Aug. vraagt wie een aantrekkelijk idee oppert, om ter gelegenheid van het zilveren regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina een waardige hulding te verbinden met de stichting van een blijvend heil voor Nederlandsch-Indië?

Te zoeken zal zijn naar een vorm van hulding, die allerwegen bevrediging zal kunnen schenken en waarin men de vervulling van een volksverlangen zou kunnen zien. Het blad somt dan enkele plannen op, aangegeven door het Semarangse comité, dat een gewestelijk onderdeel vormt van de Indische organisatie tot voorbereiding van Indië's aandeel in de nationale hulde.

Men zou dan vooreerst kunnen terugkomen op het oude denkbeeld, dat de Koningin in persoon de hulding van Indië in ontvangst komt nemen en de middelen samenbrengen, die daartoe onontbeerlijk zijn.

Men zou, zich herinnerende hoe ook de Technische Hoogeschool van particulieren huize is, de gelden kunnen bijeenbrengen, noodig voor de stichting van een Medische Faculteit en H. M. verzeeken daaraan haar naam te willen verbinden.

Men zou de fondsen kunnen verschaffen voor een stichting, die in het bijzonder de lijdende menscheid ten goede kwam.

En ook is daar het denkbeeld, om Indië als 't ware nader te brengen tot het vorstelijk nui, door in een keur van schilderijen of diorama's leven en landschap van Insulinde uit te beelden en een blijvende plaats te geven in het Paleis in den Haag.

Het moge zijn nut hebben, bij beoordeeling van deze en dergelijke plannen, zich te herinneren, hoe bij de inhuldiging van Koningin Wilhelmina in 1898 in Nederland en Indië aanzienlijke sommen bijeen zijn gebracht en aangeboden aan de aftredende Koningin-Regentes en hoe de Nederlandsche stichting Oranje-Nassau-oord en de Indische Donordjo daaraan het aanschijn danken, terwijl de optredende achttienjarige vorstin door Indië werd herdacht met een Indische kamer in het Koninklijk huis.

De *Loc.* zou het meeste voelen voor een stichting, waarop Indië zelf voortdurend zou kunnen schouwen als een altijd levende herinnering aan het jubileumsjaar 1923. En het blad gelooft, dat zulk een aandenken ook aan de hooge jubilarisse het liefste zou zijn. Dienaangaande zich tijdig zekerheid te verschaffen behoort tot de kiesche taak van het hoofdcmité, hetwelk dan heel Indië met de verkregen wetenschap zal verplichten.

Een opwekking.

In de *Nwe Crnt.* van 14 Juli komt een artikelje voor, overgenomen uit de *N. Soer. Crnt.*, waarin slaat vermeld, dat tegenwoordig op Java zooveel door de medici over concurrentie wordt geklaagd. Men meende nu half en half, dat de toestanden op geneeskundig gebied zóódanig verbeterd zouden zijn, dat bijv. de lessen, die aan de *Kol. School voor Meisjes en Vrouwen* worden gegeven in de Eerste Hulp bij Ongelukken, huishoudelijke ziekenverpleging, verbandleer e. d., wel eens overbodig zouden kunnen zijn.

Thans schrijft de heer *H. F. Tillema* in genoemd blad: Daar het berichtje misschien door meerdere uwer lezers en lezeressen zoo is geïnterpreteerd, komt het mij wenschelijk voor, om hiertegen te waarschuwen. Het zal wel waar zijn, dat tegenwoordig te Soerabaja en op meerdere kleine plaatsen voor degenen, die het kunnen betalen, geneeskundige hulp te verkrijgen is, dat er op verschillende plaatsen klinieken en ziekenhuizen zijn ge-

Tel. Interc. H 447.

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15
's-GRAVENHAGE

TOKO BOGOR
Suezkade 122b Tel. M. 3472
ZEER VOORDEELIG
onze prima merken Java-Thee:
ARDJA SARI, PARAKAN SALAK, BINTANG
vanaf 90 cent per pond.

sticht, maar dit alles is geen reden om het onderwijs in bovengenoemde vakken aan de bekende school van minder betekenis te achten, dan men vóór het lezen van het berichtje deed!

Indië is een zóó buitengewoon uitgestrekt gebied, de afstanden zijn er dikwijls zóó groot, dat de meestige kennis, de meisjes en vrouwen bijgebracht steeds te pas zal komen, ook al komen er nog maar één maal meer geneesheeren!

Een juiste opmerking! volgens de *Java-Bode* (dd. 22 Aug.).

Het primair Levercarcinoom (kanker) in de tropen.

De heeren E. P. Sniijders en M. Straub, artsen te Medan, vervolgen hun studie over dit onderwerp. Volgens dr. G. F. Merz' schrijven in de *Pr. Bl.* constateerden zij o.m., dat er bij leverkanker een kardinaal verschil bestaat tusschen het Maleisische het Mongoolsche en het negerras aan den eenen en het blanke ras aan den anderen kant.

Dit doet onmiddellijk de vraag rijzen, waarom dit verschil is toe te schrijven; is dit uitsluitend een rasverschil, dan wel verschil in levenswijze? Volgens de beide Delische artsen is deze vraag onopgelost en toch zou de oplossing juist in verband met de ontstaanswijze van kanker in het algemeen van groot belang zijn.

Het is wel duidelijk, teekent dr. Merz hieraan, dat een dergelijke belangrijke vraag, die alleen interessant is voor de onderzoekers in wetenschappelijke zin, maar die in de allermeeste plaats van buitengewoon praktisch nut kan blijken voor de geheele menscheid, die in al haar gelegingen vroeg of laat door kanker bedreigd kan worden, alleen opgelost kan worden in een goed georganiseerd, centraal gelegen kankerinstituut in Ned.-Indië zelve, mede, omdat in Indië een kaart aanwezig is van allerlei rassen en bevolkingsgroepen.

Indië gisteren en heden.

Onder bovenstaanden titel verscheen kort geleden van de hand van prof. mr. C. van Vollebrou een, volgens de *Java-Bode* van 21 Aug. zeer interessante en lezenswaardige brochure, die een algemeene kijk geeft op de Indische volksbeveiliging en opgroei, waaraan het blad o.m. ontleent:

Over het algemeen ziet de Europeaan de waarde van Indië en van zijn opbrengst, doch mist men het geloof in de waarde der bevolking. Is het wonder, dat menigeen er een lief ding voor geven zou, dat die heele volksbeveiliging en volksontwikkeling maar nooit had opgedaan en geneigd is haar rekening te schrijven van demagogia?

Evenwel, zij heeft zich opgedaan in onze Oost-Indië in heel Oost-Azië. Zij staat vóór ons. Velen achten haar normaal en verblijvend; het zou, menen zij, onnatuurlijk wezen, als een bevolking van aanleg en van inheemsche beschaving, maar altijd slapende bleef. Doch ook, wie de volksontwikkeling betreurt, heeft haar te erkennen als feit, kan de hoop onmogelijk koesteren, dat zij verdwijnen tot stilstand komen zal, en heeft in te zien, dat men haar niet bijtijds in wettige banen weet te leiden, zij zal gaan handjiren langs onwettige banen.

Men beproeve zich een oogenblik in te denken. Nog gedurende heel de negentiende eeuw een zwagende, gebogen, corveabele en taillable massa was der zelfgevoel, zonder natiegevoel, zonder wetten, drang, wordt de Indonesiër binnen een jaar of vijf tien zich bewust van zijn menschenwaarde, van zijn Oosterschen cultuurschat, van zijn plicht en om zelf te handelen, van de mogelijkheid om door inspanning en overleg een beter staatkundig en economisch leven te krijgen. Daar is natuurlijk een onrijps en onkundigs, veel misverstand en ijling, veel wanbegrip en verwardheid, en illustre veel napraten, veel ingaan op domme en grove leuzen bij, toch is het het gewone pok- en mazelproces, waar elke volksgroep in elk land doorheen moet in haar prille politieke jeugd.

Zou de Indische bevolking zelf dit niet beseffen? Het is natuurlijk terdege zaak haar te wijzen op

GEOPEND:
RESTAURANT "KUMMER"
Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B 0000
BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met kenze van verschillende schotels.
ZALEN DISPONIBEL voor extra Dinners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.
APARTE ZAAL VOOR DAMES

Tel. 1187
Marnix **MAISON VAN RIJN** Meer malen
BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

jaar verplichting, de Indonesiërs te doen besetten, dat van hun idealen niets terecht komt, tenzij zij aan zich zelf en aan elkander voor het minst even hoge eischen stellen als Nederland stelt aan zijn eigen menschen. Het is eveneens zaak er voor te zorgen, dat autonomie in Indië noch een overheersing door koloniale Nederlanders worde, noch een overheersing door de inheemsche massa.

En anti-Nederlandsch? Natuurlijk gaat vergrooting van volksinvloed samen met tempering van regeeringsinvloed; natuurlijk geeft toelating van Indonesiërs tot ambten een betrekkelijke vermindering van Nederlandsche ambten; natuurlijk droomden ontwikkelden van een tijd — wie onzer zou anders doen? — waarin het volk, mondig geworden, in zijn eigen regeerorganen een plaats zal kunnen innemen, die strookt met zijn getalssterkte. Maar het streven naar een Indisch als doel, heeft met een uitdrijving van Europeanen uit regeering en economisch werk niets te maken, dan in den mond van eenige extreemisten, die men tegenwoordig in ieder land vindt. Een volk als onze bevolking van Indië heeft nog altoos, men zie dat niet voorbij, voor de vervulling van zijn jonge begeerten vragende te gaan tot een ander volk. Dat andere volk kan de zaak zorgvuldig overwegen en na belangeloos beraad beslissen.

In welken toekomstvorm het Indisch rijk zich tot regeerend land, staatkundig en economisch, kan ontwikkelen, is niet enkel voor iedereen verbergen, maar zal goeddeels worden bepaald door de begaafdheid, de eigen tuicht en de voorkeur der Indonesiërs zelf, gelijk door den geest van verhouding, die in komende jaren tusschen hen en Nederlanders, Chinezen en anderen zal bestaan. Evenmin kan de verhouding van een toekomstig Indië tot een toekomstig Nederland reeds worden vastgelegd; minder dan ooit in dezen tijd, nu de internationale samenleving van volken en staten een aaneenschakeling is van raadselen, kan men wel laat zich heden reeds voorzeggende, dat wij niet zekerder als vriend, medestander, leer- en leermeester zullen behouden dan door van ons af te streven naar een op eigen belangen en gaven ingericht Indisch-Indië.

Het tarwe-bedrijf in de Preanger.

In het uitvoerig verslag van *Aneta* van een bezoek aan het tarwebedrijf van den heer *Opolski* in de Preanger, opgenomen in de *Deli Crt.* van 24 oktober, lezen wij o.m.:

Het perceel Poerbasari, groot 150 bouws, ligt ongeveer 50 K.M. bezuiden Bandoeng. Geheel op eigen erf en risico is de heer *Opolski* hier een groot bedrijf begonnen, om zoo spoedig mogelijk zooveel tarwe te verbouwen, dat b.v. in geval van afsluiting voldoende kan worden geproduceerd voor de behoefte der stelling van Bandoeng. En reeds kan met vrij groote zekerheid gezegd worden, dat de onderneming thans beneden de huidige prijzen der uitvoerde tarwe leveren kan.

In 1919 kwam de toezegging van regeeringszijde: zal bij slaging der tarwecultuur een zoodanige uitbreiding in erfpacht worden afgestaan, dat het mogelijk zal zijn, met de daarvan te verwachten oogsten, een moderne meelfabriek economisch te drijven.

Het perceel Poerbasari met toekomstige uitbreiding ligt tusschen de 4000 en 6000 voet boven den zeespiegel. De grond is jong vulkanisch en bevat voedingsstoffen, welke de granen van noode maken. Zoowel de vlakke als sterk geaccidenteerde velden worden benut. In den Westmoesson is de temperatuur tusschen 12 en 24° C., in den droogmoesson tusschen 6 en 28° C., terwijl nachtvorsten komen, die echter niet van invloed zijn op den tarweaanplant. De regenval is gunstig. Het aantal zonuren bedraagt in den regentijd gemiddeld 5 à 6, in den droogmoesson 8 à 10 per dag, terwijl mist goed als niet voorkomt en de wind als regel is.

Het spreekt welhaast vanzelf, dat tarweverbouw alleen in den drogen tijd mogelijk is. In de overige maanden van het jaar gaan aardappelen, taak, djagoeng enz. in den grond. Dat de tarwecultuur in Indië op groote hoogte praktisch mogelijk is, was reeds lang bekend. Trouwens, men vindt haar ook in enkele deelen van Afrika, Portugeesch Timor, Mexico enz.

Voor het nieuwe tarwezaad werd uitgekozen een soort, afkomstig van Portugeesch Timor, waar de tarwecultuur door de inheemsche bevolking op onderscheiden schaal gedreven wordt. Hiervan werden de beste aren genomen en in 1918 kreeg men een zeer bevredigend gewas, waarna uit deze tweede, wederom geselecteerde generatie, in 1919 in den grond werd gebracht. Terwijl andere eenjarige Europeesche gewassen geregeld dagenereren, ging de Timortarwe steeds vooruit, acclimatiseerde zich goed en de zesde generatie, in 1921 genomen, gaf den heer *Opolski* de overtuiging, dat de Poerbasari-tarwe in haar tiende generatie een constant blijvend Javatype zal zijn geworden.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Is Singa Mangaradja nog in leven?

Hoogstwaarschijnlijk zijn er onder de lezers nog vele personen, die zich het bestaan destijds van den Tobiaschen Vorst in de Bataklanden, met name Singa Mangaradja, herinneren.

Zooals bekend, zegt men in de „Sinar Sumatra” van 17 Juni 1922, wilde hij zich niet aan het Nederlandsch gezag onderwerpen en werd er jarenlang te vergeefs naar nem gezocht.

Men begon toen zijn gezin in gijzeling te stellen, terwijl de zonen onderwijs ontvingen op de Europeesche school te Sibolga.

Aan het gezin werd van Regeeringswege eene jaarlijksche geldelijke toelage toegekend.

De twee zoons zijn thans mannen geworden. De oudste is op de Bestuurschool te Batavia en de jongste op een der Mulo-scholen geplaatst.

Een der familieleden van Singa Mangaradja, met name *Ompoe Bernit*, werd naar Bandoeng verbannen, doch is in dit jaar naar Tapanoeeli teruggekeerd.

Singa Mangaradja werd eindelijk door eene militaire patrouille gevonden en doodgeschoten, hetgeen door de bestuursautoriteiten is bevestigd.

Ook volgens verklaring van anderen houdt Singa Mangaradja zich niet meer op aarde op.

De hoofden der kampongs in de Tobalanden beweren evenwel, dat Singa Mangaradja nog leeft.

Niet hij, doch een zijner Hoeloebalangs werd doodgeschoten.

Men kon hem niet vatten, zeggen zij, omdat hij zich onzichtbaar wist te maken.

Deze bewering wordt vooral door de godsdienstige voorgangers verspreid, terwijl, volgens de mededeeling, voorkomende in de „Soeara Batak”, thans een der goeroes het bericht uitstrooit, dat hij Singa Mangaradja in de Bataklanden heeft gezien.

Voor den Controleur geroepen, ten einde ter zake te worden ondervraagd, bevestigde hij dit bericht en hield staande, dat hij den Batak-Vorst had ontmoet, ook zelfs nog nadat men hem met opsluiting in de gevangenis had gedreigd.

Het einde van het onderzoek leidde tot zijne inhechtenisneming.

Nog steeds wordt Singa Mangaradja door het Batakse volk in groote eere gehouden, zoowel door ouderen van dagen als door de jongeren in geheel Tapanoeeli.

Jaarlijks wordt van zijne zijde aan het volk kennis gegeven, dat zoowel mannen als vrouwen, ouderen als jongeren, in eene zekere maand verplicht zijn aan den rivieroever riviervisch met kleefrijst (*padi poeloet*) te eten, aan welke opdracht door 90 pCt. van het volk wordt voldaan.

Wie de persoon is die deze opdracht overbrengt, weet men niet, doch sedert een lential dagen is het bevel wederom door het geheele gewest verspreid.

Men noemt dien overbrenger „tonani Radja Sin-

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.

136 KOUDE EN WARMESCHOTELS. J. H. M. KOETS

Restaurant
Mondain

Premier
Ordre

BESCHIKBAAR.

Fa JOS. BROUWERS

Wijnhandel

Hoofdkantoor: Noordeinde 202
DEN HAAG TEL. H. 4013

Bourgogne Mousseux

L. RENAUDIN

Champagnes

CHARLES RIVART

Beste en meeste aanbevolen voor de tropen.

Hoofdvertegenwoordiger voor Ned.-Indië

C. DE KONINGH

MEDAN HOTEL

MEDAN

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden, Rustige ligging.

LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Grand Hotel Restaurant „Central”

alle Kamers warm en koud water
meest bekende Inrichting der Residentie.

UITZENDING Hollandsche en Indische Dinners

Hollandsche Dinners van f 1.75, f 2.50, f 3.50, f 4.50	
Soep, Croquetten, Aardappelen, Vleesch en Pudding	
Indische Dinners met rijst	vanaf f 2.50
Diners van zeven gerechten	f 2.50
Kip met acht gerechten	f 3.50
Kip met negen gerechten	f 4.50

Aanbevelend, N. OESIN

BEIJERSTRAAT 38

TELEFOON M. 5173

Adverteeren doet verkoopen.

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 19,445,211.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten.

Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

MEUBELLEN

INKOOP

VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

F^a B. SCHOEMAKER

29 WESTEINDE TEL. H. 6252

's-GRAVENHAGE

Engelsche Kleermakerij

.... Bontwerkers ....

Complete Militaire Indische Uitrustingen

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË

OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 474 en 475

DEN HAAG

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging

VISSER & Co.,

's-GRAVENHAGE - Thomsonlaan 31.

Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.

Postcheque- en Gironummer 47262. 17

Verricht alle Bankzaken.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

ga" en het merkwaardige ten deze is zeker, dat over het algemeen naar hem wordt geluisterd en hij op succes kan wijzen.

De jongste opdracht was, dat in verband met de op komst zijnde cholera alle Bataks de stijlen hunner woningen van *pimping* moesten voorzien.

Toen eenigen tijd later die ziekte uitbrak, voldeden allen aan de opdracht.

Behalve door de Bataksche bevolking, wordt door de groote massa geen geloof gehecht aan de verspreide geruchten omtrent Singa Mangaradja; alleen is men nieuwsgierig te weten welke besissing zal worden genomen met betrekking tot den in hechtenis gestelden Goeroe.

Een Indisch jong meisje in Amerika.

De „New York Times”, zegt de verslaggever van de „Sinar Sumatra”, in het nummer van 21 Juni 1922, maakt melding van de komst in Amerika van Mejuffrouw Betsy Sarkies uit Ned.-Indië.

Zij is van Semitiesche (Armeniaansche) afkomst, geldelijk zeer welgesteld en doet met haar vader een reis om de wereld.

Een medewerker van de „New York Times” had te San Francisco eene ontmoeting met haar en het bleek toen, dat zij zich wilde bekwamen voor onderwijzeres.

Ja, zeide zij tot den verslaggever, ik ben verlangend roering in de maatschappij te brengen en daarna aan iedereen goed te doen.

Ik tracht thans onderwijzeres te worden om na afgevoerde studies zelf les te geven.

In de eerste plaats wil ik daarvoor goed de Engelsche taal kennen.

Elk jong meisje, in welke omgeving ook geplaatst, moet op zulk een manier worden opgevoed, opdat zij vrij en van niemand in de maatschappij afhankelijk zij.

Aangezien de jonge meisjes in de tegenwoordige maatschappij dikwijls niet weten wat haar te wachten staat, moeten zij zich sterk maken en in eigen levensonderhoud kunnen voorzien en behalve kantoor-kennis zich ook bekwamen in de kookkunst, handwerken en in alles wat noodig is om een huishouding te besturen.

Het gebrek op Java, zegt zij, is, dat daar geen school bestaat, waar men volledige wetenschap kan opdoen van hetgeen aan het besturen van een huishouding vast zit.

Ten slotte zegt zij nog, dat de Amerikaansche vrouw zich veel beter kleedt dan hare Indische sexegenoot.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Anti-Christenbeweging in Groot-China.

The World's Students Christian Alliance heeft, blijkens het voorkomende in de „Sinar Sumatra” van 13 Juni 1922, te Peking eene conferentie gehouden, met het doel op krachtige wijze de verspreiding van het Christendom in Groot-China te bevorderen.

Deze beweging heeft eene tegenactie in het leven geroepen van de zijde der Chineesche studenten, die den christelijken godsdienst niet hebben aangenomen en welke beweging van uit Peking wordt geleid.

De studenten van Shanghai, Hankow, Canton en van tal van andere plaatsen hebben zich bij die tegenactie aangesloten.

Zoowel door de Christenen als de anti-Christenen zijn thans bonden opgericht, met het doel, ieder voor zich, zich zoo krachtig mogelijk te ontwikkelen.

De anti-Christenen hielden den 9en Mei 1922 hunne conferentie te Peking in het Universiteitsgebouw, waar een 3000-tal Chineezers en vreemdelingen aanwezig waren.

De voorzitter, de heer Siau Tsze Sing, opende de samenkomst en hield eene rede, welke in het kort hierop neerkwam, dat hij het gehoor er op wees, dat de opgerichte anti-Christenbond zijn steun vond in de bestudeering van de wetenschap.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LIEVEN
W. RIJSENB. GEB.

pen, welke studie hooger wordt aangeslagen dan die van den godsdienst en dat allen, die deze mening waren toegedaan, zich hadden vereenigd.

Met betrekking tot den godsdienst erkende de bond geen landsgrenzen noch nationaliteit en hij zou het op grooten prijs stellen, wanneer ook de vreemdelingen, die dezelfde richting waren toegedaan, hun stem zouden willen laten hooren.

De bond stond tegenover den godsdienst, omdat hij de zuivere leer der wetenschappen wil verbreiden en de vrijheid wil beschermen.

Daarna kreeg de heer Tsai Yuan Pei, president van de Pekingsche Universiteit, het woord.

De godsdienst, zoo zeide hij, gaf hem eene onzekere gemoedsstemming, die tot scheiding leidt en welke hem ten slotte heeft gebracht tot het geloof in de wetenschappen der wijsbegeerte.

Dat geloof is in ieder mensch aanwezig en al naar mate het dieper in den mensch is doorgedrongen, naar die mate zal men verschillende soorten van menschen ontmoeten en tevens hun geloof zien wijzigen.

Het geloof in de wijsbegeerte is iets anders als het geloof der oude godsdiensten.

Het daarbij aanwezige bijgeloof leidt het geloof af en tast het gevoel en de rechten van den mensch aan.

De spreker ging dan ook niet accoord met de actie der Young Men Christian Alliance, die in de Christen-scholen invloed uitoefent op de jeugd, met het doel haar over te halen tot het belijden van den Christelijken godsdienst.

Spreker had deze denkbeelden reeds sedert langen tijd verkondigd en thans een geschrift uitgegeven, waarin hij bekend heeft gesteld, dat het te geven onderwijs aan de jeugd vrij moest blijven van elken godsdienstigen invloed en waarin als grondslagen waren aangegeven:

1°. Geen godsdienst onderwijs op de Universiteiten. De kennis van de geschiedenis der bestaande hebbende en nog aanwezige godsdiensten kon bij het vak wijsbegeerte worden ondergebracht.

2°. Geen godsdienstige propaganda op de scholen, noch gebedsformaliteiten.

3°. Zij, die geroepen zijn voor de verspreiding van den godsdienst te zorgen, mogen zich niet mengen in het gewoon onderwijs *).

Spreker is derhalve tegen het beginsel van vermenging van onderwijs en godsdienst.

En nu zag hij eensklaps het werk der World's Students Christian Alliance in den vorm van een conferentie, welke in het Tsing Hua College te Peking wordt gehouden.

Hij had zich daarbij afgevraagd wat toch wel de reden mocht zijn van het feit, dat de leden van die conferentie zich zelfs sierden met den titel van Christen en van de daadzaak, dat het Tsing Hua College de lokalen openstelde voor eene samenkomst van godsdienstige strekking.

Hij begreep dit niet, doch wist wel dat elke zaak hare tegenstelling heeft.

Wanneer in de nieuwsbladen door middel van advertenties het publiek wordt opgewekt alcoholische dranken te gebruiken, ziet men al heel spoedig een anti-alcoholbeweging in het leven roepen.

En zoo is het ook met den godsdienst.

De beweging van The World's Students Christian Alliance lokte de tegenbeweging van de anti-Christenen uit, doch deze wenscht niet, zooals wel wordt beweerd, ook maar op eenige wijze de godsdienstige gevoelens van anderen te kwetsen.

(Wordt vervolgd).

*) Dit geschrift wordt verspreid door het Pacific Educational Congres te Honolulu.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.-

Reserven f 20.000.000.-

ONDERLINGE LEVENSVZERKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst. Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.****Ingezonden Stukken.**Aan de Vereeniging „Oost en West”,
Heulstraat 17, Den Haag.

Geachte Redactie.

Indische Verlofgangers en de Handel.

Den laatsten tijd leest men meer en meer berichten over personen en familie's, die als slachtoffers vielen van handige „kooplui”, die aan de deur diverse goederen z.g. „beheerden handelsprijs” verkopen.

Het is vooral de gegoede klasse, die van een denkbeeldig goede gelegenheid willoende profiteeren, de dupe worden.

Het vergelijken van kwaliteiten met de daarop betrekking hebbende prijzen, komt bij de meesten niet op, terwijl levens vergeten wordt, dat men dikwijls niet de minste garantie heeft bij het gekochte, zoodat bij gebreken ongeduldigheid men geen enkel verhaal heeft op den verkoper.

De hier wonende Hollanders hebben echter bijna dagelijks berichten hieromtrent kunnen lezen en kan het van hen hoogstens zeer onvoorzichtig genoemd worden, wanneer zij er in vliegen.

Iets anders is het echter met de Indische verlofgangers. Door hun veeljarig verblijf in de tropen is deze categorie van menschen niet meer op de hoogte met Holland en de toestanden alhier, zoodat zij er argeloos inloopen.

Door onze vestiging in Indië en onze talrijke Indische relatien, vervoegen zich uit den aard der zaak vele Indische zaken bij ons, en hooren wij vele verhalen over teleurgestelden.

Vooruit uit een economisch oogpunt echter valt het bovenstaande af te keuren, daar zulks het vertrouwen kan schokken in de goede en gevestigde zaken, wat eventueel tot een malaise zou kunnen aanleiding geven.

Zoals gezegd, de Hollander kan van een en ander op de hoogte zijn; de verlofganger echter is onkundig op dit terrein en dient te worden ingelicht.

Dat deze voorlichting zoo onpartijdig mogelijk zij, is duidelijk en meenen wij in dit verband te kunnen verwijzen naar bestaande vereenigingen als „Oost en West”, „Bond v. Indische verlofgangers”, „Ned. Ind. Officiers Ver.” en andere, die zich beijveren aan iederen verlofganger alle gewenschte inlichtingen te verschaffen.

Wellicht zou ook het Dep. van Koloniën in deze richting werkzaam kunnen zijn, zoodat althans worde voorkomen, dat de verlofgangers hier hun geld in armoede verteren en liefst maar weer zoo spoedig mogelijk weggaan, teneinde aan de duurt hier te ontkomen.

Ook wij zijn gaarne bereid aan verlofgangers alle gewenschte inlichtingen geheel belangloos te verstrekken. Vertrouwend door deze aan een handelsmisstand een einde te kunnen maken, teekenen onder dankzegging voor de gebruikte ruimte in Uw blad,

Hoogachtend,

voor G. Kerner & Co.,

VAN GELDER.

's-Gravenhage, 10 October 1922.

LITERATUUR-OVERZICHT.**Stemmen des Tijds.**

In de jongste afl. van dit tijdschrift een artikel van P. A. Colijn: De betekenis van de poenale sanctie voor de ontwikkeling der Buitengewesten van Ned.-Indië. De hr. Colijn was vele jaren als architect ter Oostkust van Sumatra werkzaam, heeft zich uit zijn werk en uit Indië teruggetrokken en geeft thans, steunende op zijn ervaringen te midden der cultuurondernemingen en der Javaansche en Chineesche immigranten, zijn oordeel over de plannen der regering. Dit oordeel is niet zacht en in een goed argumenteerd betoog wordt het vooraemen der regering om tot afschaffing der poenale sanctie over te gaan, waarmede dan 1 Januari 1926 reeds een begin gemaakt zou worden voor de reëngements-contracten, een onverantwoordelijke handelwijze genoemd. Schr. acht de openlegging van de rijkdommen van den Archipel een plicht, die ons als koloniale mogendheid is opgelegd, want dientengevolge worden de inkomsten van den staat grooter, waardoor alleen de uitvoering der taak tegenover de bevolking, al de opvoeding tot eigen volksbestaan, naar eigen aanleg en karakter, wordt mogelijk gemaakt. Bovendien zal het braak laten liggen van rijke buitengewesten, als gevolg van de afschaffing der poenale sanctie, waardoor binnen- en buitenlandsch kapitaal zich daardoor niet meer laten vinden, tengevolge hebben dat een andere natie zich die ontginnings taak stelt. De aankondiging alleen reeds van het voornemen der regering, schrijft de hr. Colijn, om tot afschaffing van de poenale sanctie over te gaan, zoodat reeds verschillende malen kon worden gemonstareerd, tengevolge gehad, dat plannen tot ontginning

van nieuwe terreinen, nog vóór de malaise intrad, werden opgegeven. Niemand denkt er aan, met dit perspectief voor oogen, iets op het gebied van groot-cultures op de buitenbezoeken te beginnen.

We bevelen allen, die belang stellen in de kwestie der arbeidswetgeving op de buitenbezoeken, de lezing van het artikel van den hr. Colijn aan; een uitvoerig overzicht, waaraan het bovenstaande is ontleend, vindt men in No. 41 van de Ind. Mercur.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Inhoud van No. 9 (1 Sept.). De bodem en bodemcultuur, door Th. Wegmann. — Haver-aanplant, door R. H. Teuscher. — Melk en haar gebruik in het huishouden (slot), door J. K. M. — De grond van Java en Sumatra, door Dr. E. C. Jul. Mohr, besproken door A. J. Koens. — Pluimveeteelt, door Z. — Algemeen Proefstation der A.V.R.O.S. Verslag van den Directeur over 1921-22. — „Golden tea” (Indrukken verkregen bij een bezoek aan de theetuinen van Ceylon). — Suikerrietcultuur op de Philippijnen. — De nieuwe Sumatra-tabaksoogst. — De koffiemarkt van Nederland gedurende 1921. — De kolonisatieproeven. Rentabiliteit der kolonisatie. — Arbeidsverhoudingen. De werkloosheid. Herziening der Assistenten-regeling.

Vragen des Tijds.

In de Aug.-Sept.-afl. een beschouwing van Mr. M. W. F. Treub: Bezuiniging in Indië en het nieuwe regeerprogram. We veronderstellen dat het van algemeene bekendheid is, hoe Mr. Tr. over het financieel beleid van de Ind. Regeering denkt; dit komt opnieuw tot uiting in deze critische beschouwing over de ontwerp-Indische begroting voor het dienstjaar 1923 (welke trouwens reeds ongeveer twee maanden geleden in brochurevorm is verschenen).

Jaarboek van het Mijnwezen in N. O. I.

Bij de Landsdrukkerij te 's-Gravenhage is verschenen: Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië. 48e jaarg, 1919. Verhandelingen, tweede gedeelte. Het boekwerk bevat het vervolg der „Historische schets van de tinwinning op Banka, door den mijnningénieur J. A. Schuurman”, en behandelt de periode van 1816-1900. (Het vorige gedeelte, loopende over het tijdperk 1710-1816, is opgenomen in het Jaarb. van het Mijnw. van bijkans een kwart eeuw geleden, 1898).

Indië. Geïllustreerd weekblad.

Afl. 28. Huisvesting in Indië (vervolg), door N. — Indië op de Nederlandsche tentoonstelling te Kopenhagen (vervolg), door v. d. M. — De suikerindustrie op Java, hare geschiedenis en ontwikkeling (vervolg), door H. Ch. G. J. van der Mandere.

In- en Uitvoer.

Het Nr. van 11 Oct. bevat, aan de hand van officieele cijfers, een statistisch overzicht van den invoerhandel van Java in 1921. Kort samengevat is door de malaise, voornamelijk op textielwaren, kunstmest, ijzer- en staalwaren, papier en cement, te zamen in 1921 voor rond 146 miljoen gulden minder ingevoerd, terwijl de verliezers voornamelijk zijn geweest Engeland, de Vereenigde Staten van N. A., Japan, Nederland en Zweden.

De ingenieur.

In No. 41 het tweede gedeelte van het artikel van ir. J. van der Waerden: Nijverheidsbevordering in Ned.-Indië. Schr. bespreekt thans den weg, die z.i. zal moeten worden gevolgd ter bereiking van het gestelde doel. Zonder een „nijverheids-centrale” zal geen eenheid, noch hehoorlijke intensieve behartiging van dit economische vraagstuk worden verkregen, waarom schr. de instelling wenschelijk acht van een Departement van Nijverheid (en Mijnbouw), met annex een ruim geoutilleerd nijverheidsproefstation.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 41. De koelie-ordonnantie en de poenale sanctie, door H. J. B. — Mimosa invisa en slijmziekte, door d. B. — Rubberplanters-vereeniging te Bandoeng. — Overzicht van de productenmarkt op Java gedurende het tweede kwartaal van 1922. — De rentabiliteit eener kina-onderneming (Rectificatie). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoodat de overige wekelijksche vaste rubrieken, waaronder een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over aetherische oliën, vruchten en groenten, genot- en geneesmiddelen, enz.

In de rubriek Verkeerswezen de navolgende (dezerzijds eenigszins verkorte) mededeelingen over verlaging der passagierstarieven van Ned. Stoomvaartmaatschappijen.

In aanvulling van het bericht, voorkomende in ons nummer van 8 September, kan nog het volgende medegedeeld worden:

De Stoomvaartmaatschappijen Nederland en Rotterdam-

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

BRANDSTOFFEN - GROOTHANDEL

W. J. WUBBEN

DEN HAAG

ROCKSTRAAT 179, TEL. M. 2518.

SPECIALITEIT:

**ANTHRACIET
GIET- EN BRECHCOKES**

Leden der

Ver. „Oost en West” 5% reductie

BESCHIKBAAR.

Wafelfabriek - Dessertwerken

D. L. SCHEEPMAKER
HAAG (Holland).

Iets voor Fijnproevers.

Vraagt bovenal

**SCHEEPMAKER's Fijne
Wafels en Dessertwerken**

SCHEEPMAKER HAAG

BESCHIKBAAR.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

178

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Genua en Marseille Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.

REISBUREAU LINDEMAN.

's-Gravenhage

Groningen

Utrecht

HADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.
Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaars en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

VERSCHENEN:

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Meyrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Bekso-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

PAS VERSCHENEN DE 2^e DRUK van

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

IOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het ied rijst uit zijn ziel . . . ”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA
 Telefoon No. 72 F. 't SAS Lange Brugstr. 10
 Hofleverancier
 beveelt zich beleeft aan voor de levering van alle soorten
 BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET,
 ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.
 Alles eigen fabriek en van de beste grondstoffen vervaardigd.

sche Lloyd hebben met ingang van 1 October a.s. hun passagierstarieven verlaagd. Deze zullen vanaf dien datum als volgt bedragen: 1e kl. Batavia—Amsterdam of Rotterdam f 1400.—, 2e kl. f 950.—, 3e kl. f 600.—, 4e kl. f 400.—, vrachtboot f 775.—. De passage van Inlandsche bedienden blijft op f 300.—.

Voor de vrachtschepen van de Rotterdamsche Lloyd, als de Kedoe, Siantar, Anjer en andere, zal telkens een nader tarief worden bepaald.

De restituties bij debarkement Genua—Marseille bedragen respectievelijk 1e, 2e, 3e en 4e kl. f 100.—, f 60.—, f 40.— en f 25.—. Voor de vrachtschepen bedraagt de uitkeering bij debarkement in een Middellandsche zeehaven f 50.—.

Indien de terugreis naar Europa wordt aanvaard binnen een jaar na aankomst te Batavia, wordt 10% reductie op de retourpassages verleend, met dien verstande, dat deze regeling eerst in werking treedt voor die passagiers, die na 1 October 1922 uit Holland vertrokken zijn.

wereldsneepvaart.

Blijkens een overzicht in het 1 Sept.-Nr. van „Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel”, bevat de jongste uitgave van „Lloyds Register” weer tal van belangwekkende gegevens op scheepvaartgebied en de plaats, welke iedere natie op dit gebied inneemt.

Nederland geeft, vergeleken met het vorig jaar, eene toename van ruim 400.000 ton te zien, hetgeen na Duitschland de grootste vermeerdering is voor eenige natie, zoodat in dit geval Nederland de tweede plaats inneemt.

Vergeleken met 1914 en 1921, toen ons land de 7e plaats innam, komt Nederland thans als vijfde 'n de rij der scheepvaartnaties; Italië en Noorwegen, welke verleden jaar resp. de 5e en 6e plaats innamen, achter zich latende.

Het is wel interessant de volgorde afzonderlijk te laten zien.

Volgn.	1914	1921.	1922.
I.	Engeland	Engeland	Engeland
II.	Duitschland	Ver. St. v. Am.	Ver. St. v. Am.
III.	Noorwegen	Japan	Japan
IV.	Frankrijk	Frankrijk	Frankrijk
V.	Ver. St. v. Am.	Italië	Nederland
VI.	Japan	Noorwegen	Italië.
VII.	Nederland	Nederland	Noorwegen

Berichten van het Inlichtingsbureau voor den Indischen Dienst van het Ministerie van Koloniën.

Van deze (viermaal 's jaars verschijnende) publicatie is van jaarg. '22 het laatste Nr. verschenen.

Het kan wellicht nut hebben de aandacht te vestigen op een daarin voorkomend bericht over het zgn. „Passagekantoor”, waarvan de aanhef luidt.

Aangezien het aan het Departement van Koloniën verbonden Passagekantoor met ingang van 1 October werl opgeheven moeten Landsdienaren, die na dien datum naar Indië moeten vertrekken (respectievelijk terugkeeren) zelf zorg dragen voor het bespreken hunner Passage, waartoe zij zich kunnen wenden tot de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland” te Amsterdam of den Rotterdamschen Lloyd (Hoofdagenten Ruys en Co.) Veerhaven 7, te Rotterdam, dan wel tot een van hare officieel aangestelde Passage-Agenten, wier namen en adressen vermeld staan in het Handboek voor Passage, hetwelk iederen passagier op aanvraag bij de betreffende Maatschappij wordt toegezonden.

Bij elke aanvraag om passage dient echter aan de Maatschappij, dan wel aan den Agent, door wiens bemiddeling passage wordt besproken, een verklaring te worden overgelegd, waaruit blijkt dat men gerechtigd is passage voor rekening van den lande te bespreken. Die verklaring wordt aan de passagiers vanwege het Departement van Koloniën zoodra mogelijk toegezonden.

Vervaardiging van pijlen door Papoea's.

In het Oct.-Nr. van „Man, a monthly record of Anthropological Science” vindt men een kort, maar interessant artikel van A. P. Lyons over de vervaardiging van pijlen door inboorlingen van Britsch Nieuw-Guinea (met illustraties en een kaartje). De titel luidt: The arrows of the Upper Morehead river (Papua) Bush tribes.

Nog een ethnographische bijdrage over de Papoea's.

Het Jahrbuch des städtischen Museums für Völkerkunde zu Leipzig (Band 8, 1918/1921, onlangs verschenen) bevat een belangrijke bijdrage van Dr. H. Plischke: Geistertrompeten und Geisterflöten aus Bambus vom Sepik, Neuguinea. Volgens den schr. zijn met gezichtsmaskers versierde muziekinstrumenten in Europeesche Musea zeer zeldzaam; het Museum voor Volkenkunde te Leipzig bezit sedert 1920 vier exemplaren ervan.

Publicaties Ned. Indisch Landbouw Syndicaat.

Afl. 23 van den loopenden jaarg. bevat o.a.: De permanente commissie van arbitrage van het Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat. — De mogelijkheid van andere cultures op onze

COLUMBUSSTRAAT 159
 TEL. M. 5307
 F. Julius Oppenheim
 FOTOGRAAF
 EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH”

ondernemingen en van „Nevenbedrijf”. — Lezing van Dr. H. R. M. de Haan op 17 Juni 1922: De vooruitzichten en verbetering der koffiekultuur in Ned.-Indië.

Afl. 24: Het tijdstip van uitdunnen der Hevea-boomen, door D. de Ruyter. — De Internationale Rubbertentoonstelling te Londen, door E. van Vollenhoven. — De wenschelijkheid en mogelijkheid van een officieelen rustdag op de bergcultuur-ondernemingen, door T. Ottolander. — Over het verband tusschen zetmeelvoorraden en latexontwikkeling bij Hevea, door Dr. J. Schweizer

Netherlands Indies Review.

Het October-nr. van Netherlands Indies Review, het orgaan van de Londensche „Chamber of Commerce for the N. E. I.” bevat enige bijdragen, welke, vooral ook door illustraties, aandacht verdienen, n.l.: „The battick industry. A description of the process. — Medan, Sumatra's picturesque capital. Impressions of a Globe-trotter. — The kapok industry. — Oil palm plantations and their plant. The economic relations between plant and planting, by R. A. Smith.

De Java-Posi.

Het Nr. van 25 Aug. wijdt een artikel: „Bij een gouden priesterjubilé” aan Pr. C. Wencker, die den 1en Sept. zijn 50-jarig priesterschap te Moentilian herdacht. De schr. brengt warme hulde aan den pastoor, die, hoe druk over het algemeen zijn werkkring ook geweest zij, altijd tijd heeft kunnen vinden voor andere (ook Indische) studie, waarvan de resultaten in verschillende tijdschriften zijn vastgelegd.

No. 55 (van 8 Sept.) brengt nadere bijzonderheden over de viering van het jubileum.

In No. 37 eene mededeeling over het van eener levensbeschrijving van Pastoor Verbraak, welke wij gaarne geheel overnemen, al wordt het verzoek om dit te doen alleen gericht aan Indische bladen en tijdschriften.

Levensbeschrijving Pastoor Verbraak. De ambtgenooten van Pastoor Verbraak hebben het plan gevormd een uitgebreide levensschets van den gevierder en betreunden soldatenpastoor in het licht te geven. Een hoogleiding, de Z. E. Heer F. van Hoeck, leeraar in de geschiedenis aan het bekende Jezuieten-College te Nijmegen, op wiens naam reeds verschillende geschiedkundige publicaties staan, heeft zich gaarne belast met de taak, die levensschets samen te stellen. Hij heeft daartoe echter veler medewerking noodig om alle gegevens te verzamelen, die hij voor 't schrijven van een volledige levensschets behoeft.

Gelukkig is het getal dergenen, die Pastoor Verbraak hebben gekend en met hem hebben omgegaan, nog groot. Onder dezen zijn er niet weinigen, die bij andere gebeurtenissen uit zijn leven hebben meegemaakt, bijzondere herinneringen aan hem bewaren, misschien photo's, brieven of andere documenten bezitten, welke op Pastoor Verbraak betrekking hebben of van zijn hand afkomstig zijn.

Al dergenen, die door mededeeling van dergelijke stukken of herinneringen aan de volmaking van Pastoor Verbraak's levensgeschiedenis willen medewerken, worden beleeft verzocht, binnen niet al te langen tijd mededeeling te doen aan den Z. E. Heer B. Hagoorn, Pastorie, Magelang, die al zulke mededeelingen, afschriften, photo's, enz., tot 't besproken doel dienstig, zal verzamelen en naar den levensbeschrijver in Holland opzenden.

Mededeelingen van het Koffiebessenboek-Fonds.

Inhoud van No. 3: Indrukken van een reis naar de Lampongs en naar West-Java, door Dr. W. Bally. — Een vuurwants (Dindymus rubiginosus F.), die jacht op de Bessenboek maakt, door Dr. Th. Wurth. — Over boekje in Loewak-koffie, door J. Gandrup. — Kleine mededeelingen omtrent de koffiebessenboek, door Dr. K. Friederichs.

De Banier.

Uit den inhoud van No. 36. De kracht en de zwakte van den Islam (slot). — Een Zondagmorgen op den Zendingspost te Tjideres (vervolg), door L. W. Thomasaid. — In Memoriam (zuster J. Berends, oud-directrice van het Tehuis voor Vrouwen en Meisjes te Weltevreden, overleden te Bandoeng 25 Aug.).

De Macedoniër.

Oct. 1922. Nationaal Christendom (op Java), door D. Bakker. — Midden-Java ten Zuiden. (Vervolg: De afdeelingen Magelang en Temanggoeng), door D. Poel. — Schetsen van de behandeling der Zending op onze jongelingsverenigingen (vervolg), door J. D. Wielenga.

De geschiedenis en de beginselen der Hollandsche politieke partijen, geschetst ten behoeve van jong Indië, door C. P. Cohen Stuart en M. W. C. Cohen Stuart-Francken. Weltevreden, Indonesische drukkerij (den Haag, Boekhandel „Hadi Poestaka”).

Dansinstituut LEND
 JULIANA VAN STOLBERGLAAN 228
 bij Laan v. Nieuw Oost-Indië
 ONDERRICHT IN DE MODERNE DANSEN
 Vluggé Opleiding - 2 Assistenten
 PRIVAAT-CURSUS EN CLUBLESSEN

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOOH
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON N°. 2512

□ □ DROGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Indische bouwkalender voor 1923, door J. G. van Gendt Jr. Voor Indië bewerkt door G. J. Tak. (Amsterdam, L. J. Veen).

Johan's avontuur. Een vertelling uit Indië, door Melati van Java, 4e druk. (Baarn, E. J. Bosch J.Czn.)

Suriname.

Na veel geschrijf in de locale bladen heeft de Gouverneur een commissie benoemd om de goudwetgeving te bestudeeren en na te gaan of wijziging daarvan wenschelijk en mogelijk was.

De commissie zette zich dadelijk aan het werk, stelde een vragenlijst op en schreef vergaderingen uit, die in alle bladen werden geannonceerd.

In „De Surinamer” van 24 Augustus lezen wij nu: „De vragen werden gedrukt en verzonden aan belanghebbenden, terwijl de gelegenheid werd geboden, zich hierover nog mondeling te onderhouden met de commissie, die speciaal daarvoor zitting wilde nemen op vier achtereenvolgende Woensdagen, waarvan het heden reeds de 3e was.

Naar hetgeen wij te hooren kregen van het schriftelijk beantwoorden der vragen en het bezoeken van de vergaderingen (zittingen) der commissie, moeten wij constateeren, dat er voor de zooveelste maal van „behoefte” en „noodzaak” gesproken werd, terwijl daarvan niet veel blijkt, zoodra er daadwerkelijk moet getoond worden, dat zij inderdaad bestaan. En dat is te betreuren.

De eersten, die hier in aanmerking komen voor het verschaffen van inlichtingen aan de commissie, dat zijn de betrokkenen zelf, die in de practijk hebben kunnen ervaren, wat er belemmerend werkt in de bestaande verordening.”

Ten einde de betrokkenen aan te sporen alsnog mede te werken, drukt „De Surinamer” de vragen der commissie af. Verder citeert het blad uit de beantwoording der vragen van den heer Waller — den eersten onderteekenaar van een request met 164 handteekeningen — als de voornaamste wensche-lijkheden:

1. Vrije prospectie op terreinen van 1000 tot 10.000 H.A.
2. Een vast concessierecht van b.v. 10 ct. per H.A.
3. In verband daarmee het recht op gewonnen goud verhoogden.
4. Het eischen van kwartaalstaten te doen vervallen, evenals de verklaring van burgerschap bij vernieuwing van 40-jarige concessie.

Dus noch het systeem van Br.-Guiana, noch dat van Fransch Guiana.

Naar het oordeel van menschen uit de practijk — aldus het blad — bevatten beide systemen goede punten, maar in ongewijzigden vorm moeten zij het afleggen tegen het Surinaamsche.

Het blad hoopt dat er voldoende medewerking aan de commissie mag ten deel vallen, teneinde dat goede in het Surinaamsche systeem te kunnen inlassen tot bevrediging der particulieren en zonder schade voor het Gouvernement.

In „De Surinamer” van 31 Augustus zet Pater W. Ahlbrinck C.S.S.R. zijne studie over „De Karib en zijne taal” voort. Dit stuk prengt het slot van de vlechttechniek en de daarbij behoorende terminologie, waarvan een samenvatting gegeven wordt; een mooi stuk taalstudie en wel van een zeer moeilijke taal.

Als de Amerikanen iets aanpakken, doen ze het goed. In reclame maken zijn ze onnavolgbaar. Ziehier, wat „De Surinamer” van 3 September schrijft: „Wie had, trouwe lezer, ooit kunnen denken, dat een universitair-geschoolde, een Doctor medicinae — Doctor in de medicijnen — dus een die tot de hoog-intellectueele kringen behoort, op de kermis van dit jaar de held van den dag zou zijn? Gij niet, ik niet, en niemand van ons. Immers, volgens onze deffige Hollandsche begrippen is toch een kermis-

Algem. Exporthuis B. J. RUBENS & Co
 AMSTERDAM 59 de Lairessestraat
 PARIS 33 Rue de Lubeck

UITGEVERS van het
 Maleisch Exporthandelsblad „BINTANG PERNIAGAAN” en
 van „DE DAMESKRONIEK VOOR NEDERL.-INDIË.

Vraagt GRATIS toezending

plein niet de plaats voor een Doctor. Dat achten wij beneden onze waardigheid. En gij hebt gelijk. Daarvoor moet ge Amerikaan zijn, burger van een land met 'n wereldnaam en -faam, doch vooral burger van de Stars-and-Stripes-republiek.

Wien en wat ik bedoel, begrijpt gij natuurlijk al. Ik bedoel de anti-anchylostoom-actie van den energieken en onvermoeiden Dr. Hausheer op het plein. Als echte Amerikaan, die geen gelegenheid voorbij laat gaan, als er „business” is te doen, en voor niets stilstaat, zoo er iets te halen is, heeft hij de drukte van het plein weten dienstbaar te maken aan zijne campagne tegen den grooten vijand, welke onze volksgezondheid belaagt, de verraderlijke en krach- tenslopende mijnwormziekte. Vergeten wij toch nooit het woord door den Doctor bij herhaling gesproken: Meer dan 90 pCt. van onze bevolking lijdt aan deze ziekte.

Dr. Hausheer heeft zich niet geschaamd in het belang van onze volksgezondheid „kermisgast” te worden. Ook hij had zijn „stand” aan de Tamarindelaan, waar hij, door eenigen van zijn staf bijgestaan, haast elken avond twee gratis-voorstellingen gaf van de anchylostoom-film, een film welke wel in staat is respect in te boezemen voor die op het oog nietige wormpjes.

En of hij succes had? Elken avond was het een dringen en duwen, een stooten en persen in de Tamarindelaan om er een goed plaatsje te bemachtigen. Zijn toeschouwers kon Dr. Hausheer bij honderden tellen. En of er geteekend en geluisterd werd! Men kon den indruk op het gelaat dier honderden lezen. Zij kwamen zichtbaar onder den indruk bij het zien van de vreeselijke verwoestingen, welke dat nietige wormpje in het menschelijk lichaam aanricht.

Dr. Hausheer is in waarheid dit jaar de held, de koning van het plein geweest. Geen der kermisgasten heeft zooveel toeloop, zooveel belangstelling gehad als hij.

Op echt Amerikaansche, pakkende wijze heeft hij voor een mooie en edele zaak reclame gemaakt”.....

Tot zoover „De Surinamer”. Wij hopen, dat Bestuur en Regeering zooveel lijn gevoel hebben te begripen dat, hoezeer bezuiniging en versobering ook noodig mogen zijn, tegenover het belangeloos streven van de Rockefeller Foundation van onze zijde moet staan een onbekrompen steun aan dat streven, inwilliging van alle maatregelen die de Foundation noodig acht. Zuinigheid zou hier meer dan ergertijk zijn en ons het gevaar doen loopen dat de Foundation zich uit Suriname terugtrok, waarmede reeds bedreigd is, omdat de noodige steun ontbroken heeft.

In het „Weekblad van het Recht” van 6 October geeft Mr. A. S. de Blécourt, hoogleraar te Leiden, een zeer waardeerende levensbeschrijving van Mr. W. Tonckens, oud-Gouverneur van Suriname, op 9 September j.l. onverwachts te Utrecht overleden.

In de „Indische Week” te Utrecht zal Prof. P. C. Flu op 25 October, des namiddags 3 uur, spreken over „sanitaire verhoudingen in Nederlandsch West-Indië” (met lichtbeelden).

Voor onze Surinaamsche lezers, die gaarne op de hoogte blijven van de faits et gestes van hun landgenoot Lili Green, knippen wij uit de „N. R. Ct.” van 15 October, ochtendblad C, het volgende:

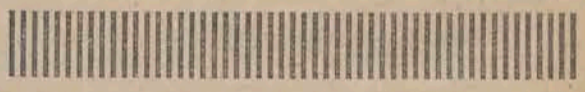
„Lili Green was met haar dansinstituut dakloos en moest zich dus een nieuw tehuis zoeken, waar zij niet alleen haar lessen zou kunnen geven, maar ook van tijd tot tijd eens wat zou kunnen laten zien van het werk van haarzelf, haar getrouwe medewerkster Margaret Walker en haar dansensemble. Zij heeft zoiets nu gevonden in de Parkstraat: de voormalige schermzaal van De Vos is haar dansinstituut geworden.

**DANS-INSTITUUT
 WEIJNE**

21 Jonkerfransstraat 21
 49-50 Schiedsingel 49-50
 ROTTERDAM

Grootste en
 meest bezochte
 1ste Klas Inrichting

BESCHIKBAAR.

**ARBEIDSBEURS VOOR
 DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL.
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleyst. 63.
 ROTTERDAM, J. F. FERWERDA, Calandstr. 24a.
 ARNHEM, G. J. HOESINK, Emmastraat 58.

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe vragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
 AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst

van Amsterdam via Southampton, Genna, Port-Said naar
 SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafrâchissements 185
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen.”
(L. J. M. Feber in *De Maasbode*.)

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige drijfveren, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid.”
(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*.)

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin.”
(Top Naef in *De Amsterdammer*.)

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen.”
(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*.)

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
Laan van Meerdervoort 332 - Den Haag

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Zij heeft er een paar Engelsche dames aan verbonden, die de gewone moderne dansen zullen onderwijzen met al de nieuwste snufjes uit de Londensche society, die daarbij te pas komen. Voortaan zal er nu iederen Zaterdagmiddag bij haar „dancetea” zijn, zooals wij er vanmiddag een hebben bijgewoond ter inwijding van de zaal. En, zooals wij zeiden, dan is er af en toe een uitvoering van Lili Green met haar medewerksters. Dat kan, omdat de zaal ruim genoeg is om er een tooneeltje op te slaan en ook de verlichting op de eischen van een voorstelling is ingericht. De eerste van deze uitvoeringen is den 10den November met Ma Mère l'Oye van Ravel en Carnaval van Schumann.”.....

Curaçao.

17 Juli 1922.

De C. R. K. Volksbond heeft een vlugschrift uitgegeven over het bekende conflict om zich te verdedigen tegen de beschuldigingen van het blad *Voz di pueblo*. Wij hebben de brochure niet ontvangen, maar hopen later er mededeelingen uit te kunnen doen. *Voz* van 11 Sept. l.l. geeft eenige aanhalingen en naar aanleiding daarvan weerleggingen, die wij voor het oogenblik moeten laten voor wat zij zijn.

K. W. I. M.

De directie deelt in de Curaçaosche pers mee, dat zij besloten heeft, den dienst van en naar New York aanzienlijk uit te breiden. Daartoe zijn in de vaart gebracht twee oliestokende stoomschepen, de *Carua* en de *Luna*. In het vervolg vertrekt iedere week des Donderdags een schip van New-York dezer lijn. Eerst 'n passagiersschip via Haïti naar Curaçao, in de tegenwoordige route, dan een vrachtschip via Port au Prince, La Guaira, Puerto Cabello, Curaçao, Maracaibo, dat de reis New York—Curaçao ook in 13 dagen doet; vervolgens een vrachtschip, dat de kleine Haïtiaansche havens aandoet, maar Curaçao niet; dan weer 'n vrachtschip van de nieuwe lijn New York—Paramaribo.

Van Curaçao naar New York wordt de dienst eveneens uitgebreid met een derde afvaart per vrachtschip; de schepen zullen zonder andere havens aan te doen naar New York oversteken, hetgeen voor den handel wel de best denkbare verbinding zal geven, meent de directie der K. W. I. M.

St. Martin.

The Dutch Windward Islands Times deelt mee, dat bij eene landradenverkiezing de heer J. A. Richardson is herkozen, en dat in eene te lang onvervuld gebleven vacature (van den heer Waymouth?) is gekozen de heer Albert C. Wathey.

Cultuur-Maatschappij der Nederl. Antillen.

Op eene aankondiging van het wetsontwerp tot kwijtschelding van 90 pCt. der schuld van bovengenoemde maatschappij, laat *The Dutch Windward Islands Times* volgen:

We hope that now the Company will be able to resume operations again in a very short time; and thus relieve the economic tension at St. Eustatius, where conditions are far from what they have been for a stretch of years.

The reason, it is said (and we think reasonably), why the Company lapsed into bankruptcy was because they laid their plans on too elaborate a scale altogether. We suppose wisdom has come with experience, and future operations will be on a more solid and durable basis.”

De Uitvoer.

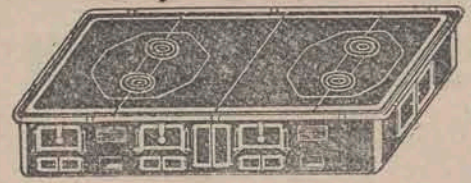
Hierover schrijft de *Amigoe*:
„De Staat van den uitvoer der Kolonie Curaçao over het 2e kwartaal 1922 versterkt onzen grond voor de stellige verwachting van een betere toekomst.

Gaandeweg groeien onze groot-industrieën, verbetert zich de handel, en neemt onze scheepvaart toe.

De uitvoer gedurende het 2e kwartaal van het loopende jaar is ± f 1.400.000 hooger dan geü-

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Fabrik van FORNUIZEN met toebehoren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz. SCHEVENINGEN
Fa P. J. MEIJIS & ZON Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, Hofleveranciers

rende dezelfde periode van het vorige jaar. Dit feit in verband met de omstandigheid, dat het tweede kwartaal altijd het minste der vier kwartalen van het jaar is, geeft hoop, dat we ook dit jaar weer een mooi cijfer voor de waarde van onzen uitvoer kunnen boeken.

Verleden jaar was het eindcijfer der vier kwartalen f 13.296.080 en dit jaar werd met de eerste twee kwartalen reeds f 6.076.580 bereikt.

De beste kwartalen echter komen nog.”
De grootindustrieën leveren het leeuwendeel van den uitvoer. Tegenover een achteruitgang van de olie, vergeleken met het 1e kwartaal (in het tweede kwartaal was het totaalcijfer f 2.630.000.—) staat een vooruitgang der inheemsche producten: alcohol, dividivi, hoeden, mest, oranjeschillen, sigaren, zout en diversen, van f 275.447.— tot f 292.386.—

De Padvinderebeweging.

Deze is door mejuffrouw Slothouwer, hoofd der O. school in het stadsdistrict, alhier in het leven geroepen. Het korps bestaat tot nu toe uit 18 jongens en 14 meisjes. De beweging belooft veel.
(A. d. C.)

In blijde verwachting.

„Maandag (4 Sept. l.l.) is er weer aardig wat water gevallen, zoodat men op verschillende plaatsen aan het planten toog.

De buitenbevolking is in blijde verwachting van een goed jaar, dat nog beter belooft te worden dan zijn goede voorganger, omdat er nu meer plantenzaad voorhanden is. Laat men nu tijdig denken aan het planten van pinda, om onze schaarsche uitvoerartikelen wat te vermeerderen.

Wat een goed jaar doet, ziet men in de Beroendistricten, waar allerwege de daken hersteld worden met de overvloedige maisstokken. Dat was in jaren niet gebeurd.”

Aldus de *Amigoe*. Twee goede jaren achtereen zijn eer regel dan uitzondering. Maar dan.....!

Uit den Verren Vreemde.

Om den gouden hoorn.

De militaire conferentie te Moedania heeft opnieuw de bevestiging gebracht dat de entente, na den oorlog gewonnen te hebben, den vrede verloren heeft. Van hetgeen eerst in Sévres, en onlangs in Parijs den Griek en den Turk werd toegedacht, is vrijwel niets tot verzevenlijking gekomen van de plaats die de Grootte Drie zich in 't Nabije Oosten hadden toegezegd kan vrijwel niets behouden blijven. De nadeelige gevolgen van het verdrag van Versailles werken overal door; in 't Oosten gebeurt dit al op zeer sprekende wijze. Meer dan ooit voelt de wereld 't gemis aan een staatsman, krachtig genoeg om den grooten gang van zaken in de groote internationale staatkunde te richten. Het Westen dreigt in het moeras te verzinken. Het Oosten woelt in diepe ellende.

De generaals-conferentie te Moedania heeft niet het vooruitzicht op een afdoende oplossing gebracht. De aangekondigde nadere vredesconferentie draagt de kiem van vijandschap alweer in zich, door de uitsluiting van sterk belanghebbenden. Komt men daarna in groter kring samen om over de vrijheid van de zeeën te beraadslagen, dan zullen daarbij vijandig gebleven partijen tegenover elkander staan.

De schending van de te Moedania pas aangenomen zonegrens door Kemalistische afdeelingen; het nu juist aangekondigde militaire verdrag tusschen Angora en Moskou; het zijn slechts verschijnselen van de door de entente verloren vrede, verschijnselen van de onvastheid der Europeesche politiek van dezen tijd, waarbij 't roer niet in handen is van staatslieden, die, wetende wat zij willen, zelfbewust op een gewild doel aansturen. De grootmogenden in de geschiedenis van den dag hebben niet weten te voorkomen, dat wij in 't moeras geraakten en zij weten er ons ook niet uit te helpen.

Generaal Smuts over Afrika en over Europa.

In een rede te Springfontein heeft generaal Smuts, naar aanleiding van de terechtstelling van den mijnwerker Stassen, die bij den jongsten opstand aan den Rand twee inlanders had doodgeschoten, verklaard, dat hij — hoe droevig het ook was een mensch ter dood te veroordeelen — den gouverneur-generaal had geadviseerd het vonnis te doen voltrekken. Hij wees op het gevaar, dat zich meer en

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuijststraat 332 (Duinoord), Den Haag.
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

meer in Zuid-Afrika doet gelden om geschillen met het machinegeweer op te lossen. Zoolang hij in functie is, zal hij het gezag van het machinegeweer niet dulden en den extremisten niet toestaan het land te regeren. Engeland is groot geworden, omdat het stond op de handhaving van orde en wet.

Over den algemeenen toestand sprekend, merkte Smuts op, dat Zuid-Afrika er ondanks alles tien maal beter aan toe is dan andere landen. Wanneer hij rond zich ziet, schijnt het hem toe dat de Oude Wereld haar hoogtepunt heeft bereikt en dat het verval volgen zal.

In Spaansch Marokko.

Daar kwam een telegram melden, dat verscheidene oorlogsschepen, gesteund door een sterk eskader vliegtuigen, de kust van Alhucemas beschoten hebben, om de ontschepping van de door drie transportschepen aangevoerde troepenafdelingen te dekken. Hadden wij dan niet pas gelezen, dat Spanje besloten had de politiek van overreding in Marokko toe te passen en daarbij reeds tot een zeer verblijvend resultaat gekomen was? Zeker, dit is inderdaad de slotsom, waartoe de gebeurtenissen, onderhandelingen, besprekingen hebben geleid, maar, als om reeds dadelijk het brooze van den nieuwen opzet aan te wijzen, wordt, terwijl de reparatie van de af te lossen bezetting nog niet geëindigd is, toch het zenden van een expeditie alweer, of nog even noodig geacht; terwijl de voornaamste hoofden zich tot vriendschap schikken, moet tegen een hunner toch weer, of nog even, opgetreden worden.

Het protectoraat van het Riff zal voortaan niet meer onder het ministerie van oorlog ressorteeren, maar een Hooge commissaris tot eigen hoofd hebben, die zelfstandig de politiek regelt, zich rechtstreeks verhoudend tot de regering te Madrid. Waar mogelijk zal in Marokko het burgerlijk bestuur het militaire vervangen. De delegatie der inlandsche zaken wordt omgezet in een secretariaat-generaal van den hoogen commissaris, met een inspecteur-generaal voor de burgerlijke en inlandsche zaken. Daarnaast zal een generale inspectie komen voor militaire zaken, waartoe ook de belangen der inlandsche troepen behooren. De titularis zal brigadegeneraal zijn. *Pachas* en *sultans* zullen hoofden van de districten zijn. De Riffprovincie krijgt een *amel* tot hoofd; deze komt onder het gezag van het *kalifaat*, vertegenwoordigend het *maghzen*. De *kalif* is het godsdienstig hoofd van alle *kabyleen*.

Zoals men weet, heeft de regeling, waarvan dit de zeer grof getrokken lijn is, eerst na allerreinstige gebeurtenissen en allerreinstige geschillen haar beslag gekregen en berust het stelsel op de op zeer kunstmatige wijze gekochte onderwerping van den verzetter Raissouli. En men zal ook wel weten, dat deze leider reeds ettelijke malea zijn vriendschap heeft laten koopen en dan telkens een reden vond om weer hoos en vijandig te worden.

Generaal Burguete, de hooge commissaris, heeft breedvoerig met den voorzitter van den ministerraad en met den koning overlegd. Hij heeft de beste verwachtingen voor het spoedig bereiken der volkomene bevrediging van het protectoraat.

De onderwerping van Raissouli beschouwt hij als een volkomen feit. In 't oostelijk gedeelte van de zone ziet Abd el Reim het aantal zijner aanhangers met den dag verminderen. 't Gezag van het *maghzen* groeit daarentegen merkbaar. De bevolking aan de kust heeft alle vijandelijkheden gestaakt.

Er is nu nog een krijgsverrichting noodig om Abd el Reim tot rede te brengen. Hiertoe is thans de noodige macht geland in de baai van Alhucemas: inlandsche troepen, vreemdelingenlegioen en Spaansche vrijwilligers, die zich hiervoor hebben aangemeld. De geest van verzet tegen een verder offeren van Spanjaarden heeft blijkbaar de offers voor de Spaansche zaak elders doen zoeken. Om zijn landgenooten hieromtrent ten volle gerust te stellen is tevens de verzekering gegeven, dat het repatriëeren van de Spaansche soldaten uit Marokko onafgebroken zal doorgaan; vóór 't einde van het jaar moeten 20.000 man naar 't moederland zijn overgebracht.

De regering heeft zich niet tegen dit plan van den hoogen commissaris, wien zij haar vertrouwen geschonken heeft, willen verzetten, toch heeft de minister-president den generaal op 't hart gedrukt, dat hij de volle verantwoordelijkheid op hem moet laten rusten. Lijkt deze stelling ons minder juist, daar wie de middelen tot een dergelijke handeling geeft mede verantwoordelijk wordt, de twijfel, welke den minister schijnt te plagen, komt ons wel verklaarbaar voor: het Riff, Raissouli, het beleid der Spaansche hevelhebbers, dit zijn even zoovele factoren, waarop niet te bouwen en weinig te vertrouwen valt.

Een volbracht mandaat.

De mogelijkheden, die een Volkenbondmandaat aanvaard hebben, hebben zich daarbij als mooie illusie te stellen. Het aan hun zorgen toevertrouwde volk tot volledige mondigheid op te voeden. Gelukt hun dit in die mate, dat zij

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

151

een land geheel tot zelfstandigheid kunnen laten komen, dan is hun mandaat daar als volbracht te beschouwen. Groot Britannië meent dit resultaat te kunnen bereiken voor Mesopotamië, 't land van Tigris en Euphrat, dat zij tot het koninkrijk Irak hebben gemaakt, onder den Arabischen vorst Emir Feisoel. Of 't er alles vrede en kalmte is? Of Feisoel door de meerderheid van 't volk als de gewenschte vorst wordt beschouwd? Of hij Engeland wel door groote aanhankelijkheid dankbaarheid belooft? Er zijn al meermalen teekenen geweest, welke bij elk dezer vragen twijfel billijken, maar Engeland is tevreden met het momenteel bereikte resultaat, het is zoo verlangend dit lastpak van den rug te kunnen werpen, dat 't zich de betrekkelijke rust ten nutte heeft gemaakt om zich als voogd terug te trekken. Erkend moet worden, dat 't dit met beleid tot een goed einde heeft weten te brengen, in den vorm van een verdrag van bondgenootschap, met een kwart eeuw als overgangstermijn.

Officieel wordt medegedeeld, dat het verdrag tusschen Engeland en Irak is geteekend door Sir Percy Cox, den Engelschen Hoogen Commissaris, en Sir Sayid Abdurrahman en Nagib al Asjraaf. Cox deelde mede, dat de Engelsche regering, doordrongen van de groote verplichtingen, die zij had aangegaan tegenover Irak, overtuigd was, dat deze verplichtingen volkomen werden vervuld door dit verdrag van bondgenootschap. Zij zou alles doen wat zij kon, om een vlugge afbakening van de grenzen van Irak te verzekeren. Zoodra het verdrag behoorlijk was bekrachtigd en een vaste regering was ingesteld, overeenkomstig de bij dat verdrag voorziene organieke wet, alsmede de grenzen zouden zijn vastgesteld, verwachtte de Engelsche regering met vertrouwen, dat de regering van Irak toelating tot den Volkenbond zou verzoeken. De Engelsche regering zou zich er dan voorspannen, om de toelating van Irak tot den bond te verzekeren, hetgeen, volgens haar meening, het eenige middel was, om de verhouding van mandataris op wettige wijze te beëindigen. Als dit geschiedt, zou het mandaatschap van Engeland over Irak nog 20 jaar voortbestaan, gedurende welke periode Engeland aanneemt het land door financieele, economische en andere hulp, tot volkomen zelfstandigheid te brengen. Daartegenover zou Irak zich op het gebied van buitenlandsche politiek door Engeland laten vertegenwoordigen en zich verplichten, nationale en religieuze minderheden te eerbiedigen. Na afloop van deze 20 jaren zouden alleen politieke relatien als hand tusschen beide landen blijven voortbestaan.

Platina in Brazilië.

Bij de moeilijkheden, welke de nijverheid ondervindt, om zich platina te verschaffen, daar Rusland zowat de enige bron van groote betekenis was, verdient 't bericht uit Brazilië bijzondere vermelding, volgens welk daar in de provincie Parahyba de Norte belangrijke platina-ertsvelden zouden zijn ontdekt.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER
KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

Wie zich thans als lid van „Oost en West” aanmeldt, ontvangt gratis het Koloniaal Weekblad tot 1 Januari 1923.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op Zaterdag 28 October e.k., des namiddags ten 2 uur, Laan van Meerdervoort 187, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Notulen (zie K.W. No. 30 van 27 Juli l.l.).
2. Koloniaal Weekblad.
3. Mededeelingen.
4. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
5. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

N.B. Wenschen de Afdelingen bepaalde punten in behandeling genomen te zien, dan wordt daarvan tijdig bericht ingewacht.

Gevraagd in alle plaatsen,

DAMES met eenige aanleg voor Teekenen of Schilderen, om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk les te geven en onze batikverven en toebehooren te verkoopen.

Firma TENZER, telefoon 4229, Fabriek van Batikverven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag.

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter
Behanger - Stoffeerder

SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

J. E. SCRUTTON

ENGLISH TAILOR

134 OBRECHTSTRAAT TEL. M. 5474
THE HAGUE

English Goods Only

Details a Speciality

BESCHIKBAAR.

Naamlooze Vennootschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 10.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 952

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

HESSSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Huis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

BESCHIKBAAR.

**N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.**

**MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ**

DEN HAAG   **ROTTERDAM**
NOORDEINDE 64c   WESTNIEUWLAND 13
TELEFOON H.1076   TELEFOON No. 1774

BESCHIKBAAR.

FAMILIE-BIOSCOOP
Prinsestraat 40   Telefoon H. 7477

VOORSTELLING
Iederen avond 8 uur

Zaterdag, Zondag en Woensdagmiddag speciaal
KINDER-MATINÉE'S
Heerlijke middagen voor de kinderen.

OLYMPIA THEATER
Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma.

Doorlopende Voorstelling, aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

EXAMENS BOEKHOUDEN
voor Praktijk en M. O.
Opleiding en Repetitie door
J. TULLENERS,
Leeraar aan Handels- en H. B. Scholen.
Accountant. 145L
COLUMBUSSTRAAT 181 - DEN HAAG.

LEESTAFEL.

Ontvangen van het Departement van Koloniën: *Jaarverslag over 1921. Opiumfabriek.* Uitgave van het Departement van Gouvernementsbedrijven in N.-I., zoomede het *Jaarboek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in N.-I., 1921.*

Van den vertegenwoordiger hier te lande van „Het Touristen bureau op Java” ontving de Vereeniging, ten behoeve der leeszaal, het bijzonder fraai uitgevoerde met tal van welgeslaagde afbeeldingen verluchte boekwerkje „Come to Java”.

Van het Informatie-Bureau.
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, staat thans gelegenheid tot meedinging:

- Leeraren in de Nederlandsche taal.
- Leeraren in de geschiedenis.
- Leeraren in de Duitse taal.
- Leeraren in de Fransche taal, allen volledig bevoegd.
- Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
- Onderwijzer met de hoofdafdeeling en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
- Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
- Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
  - Opzichter werkplaats voor de afd. instrumentmakerij.
  - Ijkers.
- Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
  - Technicus voor electro-zwakstroom.
  - Gouvernements-accountant.
  - Contracts-werklieden voor scheepsbouw (scheepmakers) ten behoeve van het marine-etablissement te Soerabaja.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenschen tot de 9de Afdeling, onderafdeeling B, van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 11 tot 18 Oct. 1922.

Nieuwe Leden.

- C. F. Führeg, Onderwijzer O.-I., Leiden, Bilderdijkstraat 12, f 5.
- W. J. C. van Dun, cand. Ind. Ambt., Leiden, Witte Rozenstraat 26, f 2.50.
- J. E. C. Ezerman, cand. Ind. Ambt., Leiden, Nieuwe Rhijn 88, f 2.50.
- A. A. Aalders, cand. Ind. Ambt., Amsterdam, Brederodestraat 41, f 2.50.
- N. Makkers, cand. Ind. Ambt., Delft, Vrouw Juteland 9, f 2.50.
- N. de Man, cand. Ind. Ambt., Delft, Nieuwelaan 44, f 2.50.
- G. Lijkles, Helena's Hoeve, Amersfoortsche Straatweg 25, Apeldoorn, f 5.

Afschrijven.

- R. Appel, Commies Ned. Spoorwegen, Amsterdam, Kerkstraat 241.
- G. H. D. Boogers, Amsterdam, Jan Luyckenstraat 27.
- J. A. Lucas, cand. Houtvester, Wageningen, Riemsdijkstraat 17.
- J. T. Cremer, Santpoort, „Duin- en Kruidberg”.
- J. Petersen, Heemstede, Bosch en Hovenstraat 18.
- Dr. A. H. Vorstman, Haarlem, Mauritsstraat 5.
- H. Eilbracht, Den Haag, Paulinastraat 36.
- P. J. van Houten, Voorburg, „Huize Arentsburgh” (overleden).
- J. D. Hooglandt Azn., Amsterdam, Roemer Visscherstraat 31 (overleden).

Adresveranderingen.

- A. J. A. Brandon Bravo, Gep. O.-I. Ambtenaar, Den Haag, van: Snelliusstraat 67 naar: Thomas Schwenckestraat 38.
- H. Fabriek, p/a. Ned. Handel Mij., van: Soerabaja naar: Padang.
- S. Cohen Fzn., Regeeringscommissaris voor de Bestuurs-hervorming, van: Soerabaja naar: Weltevreden, Boulevard Menteng 21.
- Mej. L. Dersjant, Onderwijzeres, van: Fort de Kock naar: Makasser, p/a. Mevr. L. Schoor-Dersjant.
- W. van Steenbergen Horrocks, Student, Solo, van: Mesen, p/a. P. J. Groven, naar: Kerkhoflaan, p/a. den heer Vogelsang.
- G. W. Beijer, Den Haag, van: Govert Bidlostraat 82 naar: Hotel „Sans-Souci”, Regentesselaan.
- J. D. van den Bergh, Gep. Gouv. Veearts, van: Haarlem naar: Den Haag, Blois van Treslongstraat 26, f 2.50.
- Dr. J. A. Th. Krol, Pred., van: Menado naar: Utrecht, v. d. Duijstraat 2, f 5 (contr. '22 nog niet betaald).
- G. C. W. F. Fikenscher, Controleur B. B., van: Tasik Melaja naar: Den Haag, Obrechtstraat 497, f 5.
- S. van der Hardt, Cand. Ind. Ambt., Den Haag, van: Gr. Hertoginnelaan 250 naar: Ant. Duyckstraat 89.
- J. A. van Leenhoff, Gezaghebber B. B., van: Oosterbeek,

Heeren Modeartikelen en Hoeden-magazijn
„The Prince of Wales”
THERESIASTRAAT, 73.
Telef. B. 1350. *Elkan Fresco* DEN HAAG

- Utrechtsche Straatweg 55, naar: Den Haag, Thomssonlaan 102, f 5.
- F. Th. J. Weiffenbach, Ass.-Resident, van: Indramajoe naar: Den Haag, Sweelinckstraat 125, f 5.
- D. A. van der Wedden, oud-Majoor Inf., van: Amsterdam naar: Zwolle, Prins Hendrikstraat 10, f 5.
- D. L. Keur, Haarlem, van: Zijlstraat 73 naar: Kleverparkweg 123.
- P. van Rijn, Haarlem, van: Kruisstraat naar: Kleverhoutweg 15.
- C. H. J. van Baren, Leeraar, van 's-Hertogenbosch naar: Rome, Hotel Minerva, Piazza della Minerva.
- R. van den Broek d'Obrenan, Gep. Hoofdingenieur, van: Utrecht, Fred. Hendrikstraat 98, naar: Kampweg 56, Soeterberg (tijdelijk adres).
- H. M. Wolf, Deventer, van: Kerkstraat 16 naar: Poststraat 31.
- J. A. J. Vermaat Jr., Weltevreden, van: Hoofdbureaust. S.S. naar: Tanah Abang Oost 63, Paviljoen.
- C. A. Meulemans, Landrechter, van: Indramajoe naar: Solo.
- M. J. Ruijchaver, Controleur B. B., van: Dobo (Ambon) naar: Rotterdam, 's-Gravendijkwal 155, f 5.
- Mr. J. S. Thieme, Lid Raad van Justitie te Batavia, naar: Den Haag, Schuijftstraat 231, f 5.
- H. Jager, Hoofdonderwijzer, van: Nieuwveen naar: Scheveningen, Haagsche straat 23, f 5.
- V. A. Seket, Amsterdam, van: Ceintuurbaan 216 I naar: 3e Helmersstraat 47a huis.
- P. Ch. Boland, Inspecteur Ned. Spoorwegen, Utrecht, van: Nassaustraat 40 naar: Frans Halsstraat 51.
- K. W. K. Leeksmā, 1e Lt. N.-I. L., van: Kampen naar: Heemstede, Prinsessekade 50, f 5 (heeft contr. '22 reeds voldaan).
- J. H. Calmeijer, oud-Kapitein ter Zee, van: Apeldoorn, Zwolscheweg 23, naar: Heemstede (afd. Haarlem), f 5 (heeft contr. '22 reeds voldaan).

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West” die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstelling van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madocreesch. — Javaansch. — Maleisch.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assistent-Resid., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.
- A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spraken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren 's-Graveland.
- H. J. VERMEER, Jan van Riebeeckstraat 43, Den Haag. — Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- M. C. ROUVEROY VAN NIEUWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.
- Mevrouw M. C. E. DE BRUIN, Leerares Boekhouden M. O., Suezkade 106.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage en Secretaris afdeling Den Haag Laan van Meerdervoort 187.

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West”, gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

_____

De ondergeteekende,

_____

Naam.

_____

Woonplaats.

_____

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

N. BLOM - SCHEVENINGEN
 BEEEDIGD EXPERT
 Badhuisweg 33. Tel. S 3029

Inkoop van Paarlen, Brillanten
 :: en oude Indische Brillanten ::

H. S. VAN HASSELT, NOORDEINDE 94-94a, DEN HAAG
 HEEREN- EN DAMESKLEERMAKER
 Uitsluitend Engelsche Stoffen - Specialiteit Indische Uitrustingen

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

N.B. Belegd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Lessen in Moderne Talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Opleiding admisse examens H.B.S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag.
 Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda. 109

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON
 HOF-KLEEDERMAKERS
 Dr. Kuiperstraat 2. Tel. H. 3146
 's-GRAVENHAGE 289
 Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

VB
 DE HAAG ERENIJDE AKKERIJEN
 DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
 EN
 DE OUDE VETTE HEN
 NORTHEIDSHALVE GENAAMD: „Vé Bé”
 BROOD. — BESCHUIT. — BAKNET.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM. 156

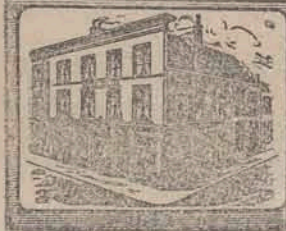
VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
 WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
 Piet Heinplein, Tel. M. 3874
 M. 3875 123

Bijkantoor: DEN HELDER,
 Hoofdgracht 37, Tel. 83.

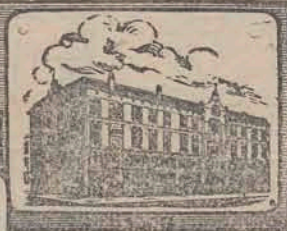

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.**

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

Comm. Venn. TEEKAGEE

116 DENNEWEG 73-79 N. SCHOOLSTRAAT
DEN HAAG
TELEFOON H. 2429

Telegram-Adres: FORDGARAGE HAAG

**AUTHORISED IMPORTERS
OF FORD PRODUCTS.**

JAAR-ABONNEMENT
franco per post of bij den Boek-
handel (bij vooruitbetaling)
f 10.40
KWARTAAL-ABONN.
f 2.60
WEEK-ABONNEMENT
20 cent

ADVERTENTIE-TARIEVEN
AAN TE VRAGEN BIJ
DE ADMINISTRATIE.

BUREAUX-ADMINISTRATIE
PRINSESTRAAT 47
(HOEK JUFFR. IDA STRAAT)

„DE WERELD IN BEELD” is het rijkst geïllustreerde
weekblad van Nederland; elk nummer bevat minstens 70
kiekjes uit alle landen.

Het stelt U in beeld op de hoogte van al het wereldgebeuren in
de afgelopen week; bovendien geeft het een schat van afbeel-
dingen van al het bezienswaardige uit alle oorden der aarde.

De Hoofdredacteur, de gep. luit. H. C. C. CLOCKENER
BROUSSON geeft er geregeld zijn „PENKRASSEN” van vroeger
welbekend, en in de rubriek „UIT VEEL BEWOGEN DAGEN”
vertelt hij er op zijn eigen boeiende wijze van zijn herinneringen
uit de dagen der revolutie in Duitsland.

Voor den tekst hebben vele schrijvers van naam hun mede-
werking gegeven, o. w. HERMAN MIDDENDORP, THÉRÈSE HOVEN,
CHARLES KRIENEN etc.

Proefnummers met fraaien omslag in kleuren zijn te verkrijgen
aan alle kiosken en aan het bureau:
PRINSESTRAAT 47 — DEN HAAG.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26 'S-GRAVENHAGE

HERFST-GOEDEREN

als:

Wollen Dames-, Heeren- en Kinder-Onderkleeding
Kousen - Sokken
Jumpers, Yerseys, Shawis, Pyama's, enz. enz.
in COMPLETE COLLECTIE

Fa BECHT Passage 58 - Tel. 2860 **DEN HAAG**

Glas - Porcelein - Aardewerk **INDIË** Email merk „Ketel” . . .
. . . . . Berkefeld Filters **INDIË** Gero - Alpaca - Zilver . . .

Zendingen naar Indië worden gratis en onder volle garantie voor gave overkomst verzonden

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & CO.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

**Uitrustingen
voor de Tropen**

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2398 - Den Haag

**Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen**

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.